

gen, si solle sech mellen, wa se gär e Velodrom hätten -, fir Synergien ze sichen. A mir kréien hei op engem Site eng Sporthal, eng Schwämm, déi souwuel ka genotzt gi vu Lokaler, wéi vum Velodrom selwer mat enger Rei Infrastrukturen, wéi vum Lycée, deen zu Mondorf wäert Entstoen.

Also, mir maachen hei wierklech eng Win-win-Situatioun, déi do entsteet. An dat wäert hëllefen, datt mer engersäits de Velodrom kënnen bauen an derniewent dann och virun allem de Lycée an deem doten Eck seng Sportinfrastruktur kritt a virun allem och d'Gemeng Mondorf. An och hei, mengen ech, ass eng ganz flott Partnerschaft, déi mer do hunn, an och am September elo nach eng Kéier mat engem konkrete Projet, dee mer dann dobause kënnen weisen, wou ee genau gesäit, wat de Velodrom gëtt a wat déi Infrastrukture gi mat Sporthalen, mat Schwämm a mat Tennisterrainen. Do wäert Der gesinn, datt dat wierklech eppes Ganzes ass, wat och Sënn gëtt.

Hei ass och de Liichtathletikstadion am Kordall virgesinn. Och dat ass eng Plus-value, mengen ech, fir de Süden, déi do entsteet. Ech mengen, och hei ass de Besoin zënter Laangem do. Ech si frou, datt d'Gemenge sech zesummegeen hunn, fir och dee Projet do kënnen ze realiséieren; niewent deem, wat jo um INS zousätzlech fir d'Liichtathletik derbäikënnt, wat een net hei erëmfënnt, wat jo iwwert de Budget vum MDDI wäert erausgoen.

Dann natierlech d'Raimlechkeete vum LIHPS zu Déifferdeng, déi och do Büro fir de LIHPS engersäits, an derniewent virun allem de Volet vun der Recherche ofdecken. Dat fënnt een och an dësem Fënnefjoresplang erëm.

An dann natierlech den nationale Fussballstadion, wou mer hei deen zweeten Deel dra fanen, deen zu Gaasperech gebaut gëtt an dee wierklech vun Dag zu Dag wüsst a wou ee gesäit, wat fir ee flott Element mer do wäerte kréien, fir och dann déi international Matcher kënnen ënner exzellenten an ënnert deene beschméigleche Konditiounen ze spillen, souwuel fir de Fussball wéi och fir de Rugby.

Ech si frou, datt hei eng Saach, déi versprach gouf, och elo gemaach gëtt: De Velodrom, d'Liichtathletik an op där anerer Säit de Fussballstadion gi Realitéit. An ech mengen, et ass gutt dobause fir d'Sportswelt, dat ze gesinn an och de Mëtteg nach eng Kéier ze héieren.

Et waren e puer Punkten hei ugeschwat ginn, zum Beispill wat de Sportlycée ubetrëfft. Och do si mer amgaangen, en neie Site ze sichen. A 14 Deeg wäert an der Commission d'analyse critique gekuckt ginn, wou se mat deenen eenzele Sitten dru sinn, wou effektiv den MDDI zesummen ass mat der Educatioun a mam Sport, fir eng Analys ze maachen op deene Sitten, déi do sinn.

Et weess een, datt een do natierlech ee gewësenen Areal brauch, fir déi Infrastrukturen ze kréien. An dat ass och de Problem e bëssen, fir ze soen: „Mir hunn eis grouss Sportinfrastruktur verdeelt an eise Land.“ Et ass gewosst, datt mer an eise Land elo net vun Honnerte Kilometer schwätzen, wou mer au-serneeelen, mä fir déi all op eng Plaz ze kréien, do brauche mer Hektaren. A wann ech elo scho gesinn, wéi schwéier et ass, iwwerhaapt emol een Hektar zesummenekréien oder zwee Hektar, dann ass et einfach esou, datt et besser ass: Mir richten d'Infrastrukturen op, mir notze se a mir kucken, se effikass mat Synergien och an deem Moment an der Praxis auszunutzen.

Zum Schluss, mengen ech, ass dat heite fir mech ee wichtige Moment fir de Sportsmouvement dobass. Ech mengen, hei kréie mer effektiv eng Subventionéierungsméiglechkeet, fir an deenen nächste Jore kënnen d'Landschaft vun de Sportinfrastrukturen outdoor/indoor nach eng Kéier ze verbesseren, se op ee ganz héije Level ze setzen. An ech mengen, dat ass och gutt an dat ass och richtig esou. An ech mengen, Lëtzebuerg ass prett, fir senger Bierger adequat a user-frëndlech Infrastrukture bereet-zestellen: fir de Schoulsport, fir de Sport loisir, fir de Kompetitiounssport a fir den Elitesport.

An dësem Sënn, mengen ech, zum Ofschloss vläicht dat, wat mer a leschter Zäit ëmmer flott als Team notzen an alle Beräicher, mat der Partner och: „Let's go, Team Lëtzebuerg!“ Hei ass de richtige Wee. An ech mengen, mir sollen alles esou schnell wéi méiglech fäerdeg maachen an elo schonn iwwert deen nächste Fënnefjoresplang nodenken, well dee wäert mat Sécherheet och kommen.

Merci bien.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och. A mer géifen da kënnen iwwert de Projet de loi 7173 ofstëmmen.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7173 et dispense du second vote constitutionnel

An d'Ofstëmmung fänkt un. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen. Dann d'Procuratiounen. An d'Ofstëmmung ass elo eriwuer.

60-mol Jo. Unanimitéit. De Projet de loi 7173 ass ugeholl.

Ont voté oui: Mmes Diane Aehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Mme Martine Mergen, M. Paul-Henri Meyers, Mme Octavie Modert (par Mme Nancy Arendt), MM. Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes (par Mme Martine Hansen), Claude Wiseler, Michel Wolter (par M. Jean-Marie Halsdorf) et Laurent Zeimet;

MM. Marc Angel, Frank Arndt, Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Alex Bodry, Mmes Taina Bofferding, Tess Burton, M. Yves Cruchten (par M. Marc Angel), Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot (par Mme Claudia Dall'Agnol), Claude Haagen et Mme Cécile Hemmen;

MM. André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Eugène Berger, Frank Colabianchi, Lex Delles, Mme Joëlle Elvinger, MM. Gusty Graas, Max Hahn, Alexander Krieps (par M. André Bauler), Claude Lamberty, Edy Mertens et Mme Lydie Polfer;

MM. Gérard Anzia, Henri Kox, Mmes Josée Lorsché, Viviane Loschetter, Sam Tanson et M. Roberto Traversini;

MM. Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding;

MM. Marc Baum et David Wagner (par M. Marc Baum).

► **Une voix.** - Très bien!

► **Plusieurs voix.** - Aah!

► **Une voix.** - Eng sportlech Natioun!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Ass d'Chamber bereet, d'Dispens vum zweete Vott ze froen?

(Assentiment)

Merci. Dann ass dat esou decidéiert.

A mer géifen vum nächste Punkt vum eise Ordre du jour iwwergoen: de Projet de loi 7231 fir d'Promotioun vum der Lëtzeburger Sprooch. An de Rapporteur, den Här Claude Lamberty, ass prett.

7. 7231 - Projet de loi relative à la promotion de la langue luxembourgeoise et portant modification

1° de la loi modifiée du 25 juin 2004 portant réorganisation des instituts culturels de l'État;

2° de la loi modifiée du 9 décembre 2005 déterminant les conditions et modalités de nomination de certains fonctionnaires occupant des fonctions dirigeantes dans les administrations et services de l'État;

3° de la loi modifiée du 25 mars 2015 fixant le régime des traitements et les conditions et modalités d'avancement des fonctionnaires de l'État;

4° de la loi du 15 décembre 2017 concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2018

Rapport de la Commission de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse

► **M. Claude Lamberty (DP), rapporteur.** - Jo, Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, et ass nach net allze laang hier, do hätt ech haut op dëser Plaz meng Ried op Franséisch gehalen an net op Lëtzebuergesch. Vill Leit, a besonnesch déi jonk Generatiounen, wëssen dat haut guer net méi, dass hei am Haus eigentlech eréischt säit den 90er Joren op Lëtzebuergesch diskutéiert gëtt.

(Interruptions)

Haut ass et eng Selbstverständlechkeet, dass mir an der Chamber an eiser Sprooch, dem Lëtzebuergesch, debattéieren. An dat ass och gutt esou.

Här President?

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Däerf ech just eng kleng Nuance erabrénge?

► **M. Claude Lamberty (DP), rapporteur.** - Dir dierft natierlech, Dir sidd President.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Et ass schonn zënter dass ech mech kann erënneren,

dass ech douewe souz, nëmmen an deene seltenste Fäll Franséisch geschwat ginn. An de Gros vun den Diskussiounen hei am Parlament ass och schonn zu där Zäit, wou ech douewe souz, op Lëtzebuergesch gefouert ginn. Dat ass scho laang hier.

(Brouhaha)

► **M. Claude Lamberty (DP), rapporteur.** - Do gesitt Der, wéi lieweg dat ass a wéi laang.

(Interruptions)

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Jo, ech sinn awer net den Udo Jürgens.

(Hilarité et brouhaha)

► **M. Gast Gibéryen (ADR).** - Dir waart nach net op der Welt, do ass schonn hei Lëtzebuergesch geschwat ginn.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Jo, Dir awer och net.

► **M. Claude Lamberty (DP), rapporteur.** - Da géif ech soen, haut ass et eng Selbstverständlechkeet, dass mer an der Chamber...

(Exclamations)

...an eiser Sprooch, dem Lëtzebuergesch, debattéieren. An dat ass och gutt esou.

An et ass awer och net allze laang hier, do ass ville vun eis Lëtzebuergesch liese méi schwéier gefall, wéi zum Beispill liesen op Däitsch oder op Franséisch. Haut liesen a schreiwe mir Lëtzebuergesch permanent: op Norichtesäiten, an de soziale Medien, an eiser Mailkorrespondenz oder och wa mer eise Frënn a Kolleegen SMSe schreiwen. An och wann déi meescht vun eis d'Orthografie ni richtig an der Schoul geléiert hunn, gesäit een dach ëmmer méi korrekt geschriwwent Lëtzebuergesch doruechter.

De Lifelong Learning klappt a puncto Lëtzeburger Sprooch also ganz gutt. An déi nei Hëllefsmittel, besonnesch via Internet - ech denken do ganz besonnesch un den LOD oder och un Initiative wéi de Spellchecker -, hu sécherlech dozou bäigedroen, dass mir do mat ganz grouse Schrëtt an de leschte Jore virukomm sinn.

Eis Sprooch leeft, se entwéckelt sech weider, hire Wuertschatz wüsst. An déi positiv Entwécklung muss d'Politik weider ënnerstëtzen a begleeden. An haut geet et hei ëm d'Stärkten an d'Weiderentwécklung vum der Lëtzeburger Sprooch, ee Sujet, dee vill Leit beréiert, vill Leit beweegt, mat deem vill verbonne gëtt an deen och selwer vill verbënnt.

Lëtzebuergesch ass näamlech net just eng Sprooch, et ass esou vill méi. Well eis Sprooch ass de Kär vum eise kulturelle Patrimoine an et ass e wichtige Pilier vun eiser Identitéit.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Claude Lamberty (DP), rapporteur.** - Als Integratiounssprooch verbënnt an integréiert d'Lëtzeburger Sprooch Leit mat verschiddene Kulturen a Liewensgeschichten an dréit esou wesentlech zu der Stärkung vum der gesellschaftlecher Kohäsion hei am Land bäi. An dëst steet absolutt net am Widersproch dozou, dass och d'Méisproochegkeet zu Lëtzebuerg gehéiert a gefërdert muss ginn.

D'Fërderung vum Lëtzebuergesch an der Méisproochegkeet ginn Hand an Hand. An dat ass et, wat eist Land ausmécht. Mir schwätze Lëtzebuergesch a mir si méisproocheg. D'Sproochendebatt hei am Land dierf ebe keng Fro vun derfir oder dergéint sinn, vun deenen enge géint déi aner, mä eng vu Mateneen.

Här President, d'Lëtzeburger Sprooch konnt sech an deene leschte Joren, jo Jorzéngten trotz enger ëmmer méi heterogener Populatioun duerchsetzen. Dat beleet och eng rezent Ëmfro am Optrag vum Bildungsministère. 77% vun der Bevëlkerung schwätze Lëtzebuergesch. Dëst ass en héijen Undeel, wann ee bedenkt, dass ënnert de Befroten och eng 40% Netlëtzeburger waren. Bei där nämlecher Ëmfro huet sech och erausgestallt, dass eng grouss Majoritéit, näamlech 78%, der Meinung ass, dass d'Lëtzeburger Sprooch am Alldag nach méi gestärkt sollt ginn.

Och wa fir déi meeschten Awunner, näamlech fir 73%, d'Sproochesituatioun am Land kee Problem duerstellt, besteet awer de Wonsch, fir dem Lëtzebuergesch am Alldag eng nach méi grouss Roll zoukommen ze loossen. Dës Ëmfroe weisen eis ganz kloer, dass Lëtzebuergesch engersäits net nëmmen déi éischt Sprooch vun de Lëtzeburger ass, mä anerersäits och vu ganz villen auslännesche Matbierger geschwat gëtt.

Dëse Succès ass ouni Zweifel och op d'Lëtzeburger Schoul an op déi ganz vill Lëtzebuergeschcoursé fir Erwuessener zrëckzeféieren, déi queesch duerch d'Land ugebuede ginn. D'Zuel u Leit, déi un dëse Lëtzebuergeschcoursen deelhuele, ass enorm an d'Luucht gaangen. Mëttlerweil sinn et 12.000 Leit, déi un esou Coursen deelhuele. 12.000! Par rapport zum Joer virdru sinn dat 4.000 Fraen a Männer méi am Land, déi aktiv dru schaffen, fir eis Sprooch,

eis Lëtzeburger Sprooch ze léieren. Dat ass enorm.

Den Institut national des langues bitt mëttlerweil 240 Klassen un, fir d'Lëtzeburger Sprooch ze léieren. Dat sinn der 90 méi wéi nach dat Joer virdrun.

Här President, den Interessi un eiser Sprooch ass ganz grouss. D'Regierung huet sech mam virgestallte Strategiepabeier fir d'Promotioun vun der Lëtzeburger Sprooch eng Richtlinn ginn, fir de Stellwäert vun der Lëtzeburger Sprooch iwwert déi nächst Jore konsequent weider ze stäerken. D'Wichtigkeet vun der Lëtzeburger Sprooch als Kommunikatiouns-, Integratiouns- a literaresch Sprooch gouf domat vun der Regierung kloer unerkannt.

Nieft all deene Mesuren, fir d'Lëtzebuergesch ze stäerken, sollt een awer op kee Fall eis geliefte Méisproochegkeet vergiessen, well och dat ass Lëtzebuerg. Dofir engagéiert sech d'Regierung an hirem Strategiepabeier, nieft der Promotioun vum Lëtzebuergesch an gläichzäitig fir d'Promotioun vun der Méisproochegkeet ze suergen.

Fir elo net an dee leschten Detail vum Strategiepabeier ze goen, soen ech lech, wat déi véier grouss iwwergräifend Ziler sinn. Eischens, de Stellwäert vun der Lëtzeburger Sprooch ze stäerken. Zweetens, d'Normeierung, de Gebrauch an d'Etüd vun der Lëtzeburger Sprooch virunzedreien. Drëttens, d'Léiere vun der Lëtzeburger Sprooch a Kultur ze féieren. A véiertens, d'Lëtzebuergesch-sproocheg Kultur ze promovéieren.

Här President, d'Zilsetzung vun dësem Projet de loi ass am Fong, eng Rëtsch Punkten aus dem Strategiepabeier gesetzlech ze verankeren. Et geet heibäi konkret ëm d'Schafe vun engem Kommissär fir d'Lëtzeburger Sprooch, engem Zenter fir d'Lëtzeburger Sprooch an dem gesetzleche Veranker vum Conseil fir d'Lëtzeburger Sprooch.

Fänke mer mam Kommissär un! Et gëtt, wéi gesot, de Poste vun engem Kommissär fir d'Lëtzeburger Sprooch geschaffen. Hie gëtt ënner anerem dofir zoustänneg, den Zwanzgjoresplang ronderëm d'Lëtzeburger Sprooch zesumme mat allen Akteuren aus eiser Gesellschaft auszeschaffen an d'Ëmsetzung ze koordinéieren. Hie wäert de Bildungsministère an de Kulturministère och am Hibleck op d'Promotioun vum Lëtzebuergesch beroden an d'Ëforten an deem Beräich koordinéieren. Donieft suergt de Kommissär fir eng national Plattform, an där all Formatiounen, d'Course fir Lëtzebuergesch a soss wichteg Informatiounen zesummegebroen an aktualiséiert ginn. Hie kuckt och, dass d'Offer u Lëtzebuergeschcoursé grouss genuch ass, fir d'Demande, déi besteet, zefriddenzestellen.

Eng weider Aufgab an Erausforderung ass, dat richtegt didaktescht Material kënnen zur Verfügung ze stellen. Hie mécht dann och de Suivi vun de Reklamatiounen iwwert de Gebrauch oder Netgebrauch vum Lëtzebuergesch an den effentleche Servicer.

Komme mer dann zum neien Zenter fir d'Lëtzeburger Sprooch! Dëse befaasst sech mat der Sproochesituatioun zu Lëtzebuerg a bekëmmert sech ëm d'Promotioun vum Lëtzebuergesch, dat souwuel op nationalem wéi op internationalem Niveau. Den Zenter schafft enk mat deenen anereren Akteuren aus dem Beräich, zum Beispill der Uni Lëtzebuerg, zesummen. Wat seng Mataarbechter ugeet, wäerten dës sproochlech a kulturell Experten aus verschiddene Beräicher sinn: Linguistik, Sproochgeschicht, Educatioun, Kultur, an do kann een der nach vill hannedrunzielen.

Den Zenter kritt den Optrag, fir d'Lëtzeburger Sprooch, hir Geschicht, Dialekter, mä och de villsproocheg Kontext ze dokumentéieren. D'Organiséiere vun Ausstellungen, Konferenzen an en alljäerlechen nationalen Dag vun der Lëtzeburger Sprooch a Kultur ass eng weider Aufgab vum Zenter fir d'Lëtzeburger Sprooch.

Zu gudder Lescht gesäit de Projet och vir, dass de Conseil fir d'Lëtzeburger Sprooch, och nach CPLL genannt, dee säit 1988 iwwregens besteet, mat dësem Gesetz eng legal Basis kritt. Dëse CPLL besteet aus eelef Experten aus dem Beräich vun der Lëtzeburger Sprooch. De Conseil fir d'Lëtzeburger Sprooch gëtt engersäits säin Avis iwwert d'Regele vun der Schreifweis a vun der Grammatik vun der Lëtzeburger Sprooch of an anerersäits iwwert d'Phonetik an de korrekte Gebrauch vun der Lëtzeburger Sprooch.

Här President, ech kommen elo zu den Avisen. An deene verschiddenen Avisen ginn d'Efforte vun der Regierung, fir d'Lëtzeburger Sprooch

ze stäerken, begréisst. D'Wichtigkeet vun engem harmoneschen Zesummespill tëschent eiser Méisproochegkeet an der Lëtzebuurger Sprooch, sief dat an der Schoul, am Berufs-liewen oder am Alldag, gëtt an all Avis ugeschwat an ënnerstrach.

Déi verschidden Avice verdäitlechen, dass der Lëtzebuurger Sprooch och an Zukunft weider e grouse Stëllwäert muss zougesprach ginn. Fir den Detail vun dësem Projet souwéi och vun den Avice verweisen ech natierlech gär op mäi schrëftleche Rapport.

Här President, ech wëlt zum Schluss vu mengem Rapport all deene Leit Merci soen, déi sech zënter Joren, ech géif souguer soen zënter Jorzéngte fir d'Lëtzebuergesch Sprooch asetzen a se, sief et iwwer Literatur, iwwer Konscht, iwwer Theaterstécker, iwwer Lidder, iwwer Wiederbicher oder och iwwer informatesch Outil wéi de Spellchecker, fleegen, fërderen a se esou stäerken. Et ass op dee Sockel, op deem dëse Projet opbaut. Ouni déi exzellente Viraarbecht vu villen, oft Fräiwëllegen, wier eis Sprooch haut sécherlech net dat, wat se ass. Hinnen gëllt e grouse Merci an eis Unerkennung.

Ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren. Ech ginn awer elo hei nach net den Accord vun der DP-Fraktioun, well déi Eier iwwerloossen ech mengem Fraktiounskolleg André Bauler, wat iwwerregens eisen Expert an der Fraktioun ass, wa Froen iwwert d'Lëtzebuurger Kulturlandschaft ze beäntwerte sinn.

Ech soen Iech Merci.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och. An éischt Riednerin ass d'Madamm Martine Hansen fir d'CSV.

Discussion générale

► **Mme Martine Hansen (CSV).** - Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, als CSV begrësse mer all Efforten, déi gemaach ginn, fir eis Lëtzebuurger Sprooch ze stäerken. Lëtzebuerg ass fir eis onvirstellbar ouni eis Lëtzebuurger Sprooch. Natierlech ass Lëtzebuerg awer och nach vill méi, och méi Sproochen. Mä d'Lëtzebuurger Sprooch ass dee Kitt, dat Band, dee Link, wann ech Neilëtzebuergesch géif schwätzen, deem u sech alles verbënnt. A Sprooch mussen zesummenhalen an net trennen a splécken. Zumindest ass dat eis Visioun vun der Lëtzebuurger Sprooch a vun eiser Aart a Weis, fir zesummenzeliewen.

Eis Sprooch huet dofir och eng ganz bedeutend Roll bei der Integratioun ze spillen, well ouni gemeinsam Sprooch hu mer keng Kommunikatioun. Ouni Kommunikatioun hu mer kee Versteedemech an ouni Versteedemech hu mer keng sozial Kohäsioun. A mir kënnen houfreg sinn, datt mir dës sozial Kohäsioun nach ëmmer hei zu Lëtzebuerg fäerdegbruecht hunn. Dat geet net vum selwen. Heiru muss lafend geschafft ginn, an eis Sprooch stäipen ass ee Piliër heivunner. Als CSV hu mer eis ëmmer agesat fir eist Lëtzebuergesch a mir wäerten dat och an Zukunft nach maachen.

Just e puer Beispiller: Esou ass während der leschter Legislaturperiod festgehalen ginn, datt eis Sprooch an der Verfassung verankert gëtt. De Paul-Henri Meyers war President vun der Kommissioun.

(Interruption)

Den LOD, de Lëtzebuurger Online Dictionnaire, ass ënnert dem Octavie Modert als Kulturministeschen an d'Liewe geruff ginn. De Conseil fir d'Lëtzebuurger Sprooch ass ënnert dem Erna Hennicot-Schoepges gegrënnt ginn. An och de Precoce ass agefouert ginn ënnert dem Erna Hennicot-Schoepges, an dat mam Zil, eise Kanner alleguer dat Lëtzebuergesch als gemeinsam Sprooch ze léieren, iwwerregens mat engem gudden Resultat.

De Congé linguistique war vum Fränz Biltgen an dem Fernand Boden zesumme mam Mady Delvaux agefouert ginn, fir d'Betriber dozou ze ermonteren, hir Leit fräizestellen, fir a Lëtzebuergeschcoursen ze goen. Dës Moossnam ass leider bei dëser Regierung enger Spuermesure zum Opfer gefall. Dat ass u sech schued an och net ze verstoen, wann ee seet, et wëllt ee vill fir déi lëtzebuergesch Sprooch maachen.

Ech kéint elo esou weiderfueren. Ech wëll awer hei op dëser Plaz dem Här Lamberty Merci soe fir säi ganz ausféierleche Rapport. Haut steet dann, wéi gesot, de Projet de loi 7231 um Ordre du jour, an dëse Projet de loi huet ganz genau dräi Kapiteln.

An engem éischte Kapitel gëtt festgehalen, datt en Aktiounsplang op 20 Joer ausgeschafft gëtt,

fir déi allgemeng Ziler am Zesummenhang mat eiser Lëtzebuurger Sprooch u sech ze erreechen. An engem zweete Kapitel ginn nei Gremie geschaaft: ee Kommissär, een Zenter fir dat Lëtzebuergesch mat engem Direkter, engem Soudirekter an och nach soss Personal. An de Conseil fir d'Lëtzebuurger Sprooch kritt eng nei gesetzlech Basis. An dat drëtt Kapitel besteet just aus „dispositions modificatives, transitoires a finales“.

Genau heiriwwer schwätze mer also haut, iwwer näischt méi, well et steet net méi am Gesetz. De Projet de loi heescht zwar „Projet de loi relative à la promotion de la langue luxembourgeoise“. Hei hätt ee sech vill kënnen virstellen. Hei hätte mer eis och méi erwaart, wéi virun allem nei Strukturen ze schafen. Mä wéi gesot, et ass net méi dran.

Mir stëmmen also net iwwer iergendwelch Aktiounen of, fir eis Sprooch ze stäipen, well där sti keng am Gesetz.

► **Une voix.** - Très bien!

► **Mme Martine Hansen (CSV).** - Ben, dach, et steet eng eenzeg dran, well mat dësem Gesetz gëtt elo d'Méiglechkeet geschaaft, fir der Sprooch ee Präis ze widmen. Dat ass déi eenzeg konkret Mesure, déi am Gesetz steet. An an eisen Aen ass dee Präis sécherlech net d'Retting vun eiser Sprooch. An et ass schwéier ze verstoen, firwat d'Regierung just dës Mesure als eenzeg Moossnam erausgepickt huet, fir an d'Gesetz ze schreiwen.

Ech ginn dann awer op déi zwee éischt Kapite-len an, wéi gesot, d'Mesures transitoires, ech mengen, do brauch ech net drop anzegoen. An ech fänke mam Aktiounsplang un a wäert duerno op déi nei Strukturen, Gremien, agoen.

Am Projet de loi steet, datt den Aktiounsplang, op 20 Joer ausgeschafft, sollt Richtlinne festhalen, fir d'Politik am Zesummenhang mat eiser Sprooch ëmzesetzen. Den Aktiounsplang soll vum Kommissär proposéiert a vun der Regierung ugeholl ginn.

Dir Dammen an Dir Hären, eng éischt Bemerkung: 20 Joer, dat ass eng laang Zäit. Do leeft vill Waasser de Bierg erof. Als CSV denke mer, datt een Aktiounsplang, eng Charta fir eis Lëtzebuurger Sprooch wichteg ass. Mä fir ze verënnern, datt 20 Joer laang kéint vill geschwat ginn, ouni datt vill misst ënnerholl ginn, misst den Aktiounsplang an eisen Ae vill méi strikt cadréiert si mat méi enger enker Zäitrumm. Da kéint och ganz kloer an einfach evaluéiert ginn. Iwwerregens huet d'Statsbeamtekummer och op dës Problem higewisen.

Dir Dammen an Dir Hären, ech wëll awer och nach kuerz op dat, wat den Aktiounsplang soll sinn, agoen, well ech weess net, ob de Begrëff ëmmer kloer ass an ob genau gewosst ass, wat den Ennerscheed tëschent dësem Aktiounsplang, deem hei am Gesetz steet, an dem Strategiepabeier ass, dee mer jo am Mäerz mat senge 40 Mesurë virgestallt kritt haten a wou mer och doriwwer diskutéiert hunn.

Just eng kleng Bemerkung: Ech fannen et komesch, datt de Strategiepabeier, deem am Rapport vun der Kommissioun steet, net méi honnertprozenteg deeselwechte Strategiepabeier ass, deem u sech hei presentéiert gi war.

Sou! Da sinn ech, wéi gesot, net honnertprozenteg iwwerzeegt, ob d'Begrëffer ëmmer kloer sinn. Dat heescht, ech sinn u sech éischter honnertprozenteg iwwerzeegt, datt dat net de Fall ass. An ech erkläre mech och.

De 16. Januar huet de Premierminister Bettel annoncéiert bei der ëffentlecher Debatt iwwert d'Petitioun, fir e Kommissär fir déi Lëtzebuurger Sprooch, dee soll kucken, wat ee kéint verbesseren, ze schafen. Du stoung alt schon emol fest, datt ee Kommissär kéim.

De 25. Januar, eng gutt Woch duerno, krute mer dunn erkläert, datt d'Regierung, an net wéi elo am Gesetz steet, géif een Aktiounsplang ausschaffen, fir eis Sprooch ze fërderen. Dunn hunn ech mech scho gefrot, ob dat dann net e bëssen d'Päerd vun hanne gesuedelt wär: D'Regierung mécht een Aktiounsplang a stellt duerno de Kommissär an, dee soll kucken, mat wéi engen Aktiounen een eis Sprooch kéint stäerken.

Wéi mer dunn awer am Mäerz sollten en Aktiounsplang virgestallt kréien, do war deem op eemol ee Strategiepabeier fir d'Promotioun vun der Lëtzebuurger Sprooch, an deem 40 eenzel Moossnamen stoungen, vun deenen der méi wéi 20 net nei waren. Ech hat dunn och gefrot, wat dann elo konkret den Ennerscheed wär tëschent der Strategie mat deene 40 Moossnamen op där enger Säit an dem Aktiounsplang op där anerer Säit.

Den Här Minister Meisch huet mer doropshin erkläert, an ech zitieren aus dem Rapport vum 7. Mäerz: «Alors que la stratégie précitée constitue un relevé des initiatives existantes»,

also existantes. Hien hat awer nach an enger Pressekonferenz vun enger Gebuertsstonn vun enger laangfristeger Strategie geschwat. Dat ass komesch bei „initiatives existantes“. An hie sot, ech zitieren erëm: «Le plan d'action sur 20 ans détermine les lignes directrices permettant la mise en œuvre de la politique gouvernementale de la langue luxembourgeoise.» Okay, also de 7. Mäerz war d'Strategie d'Oplëschung vu 40 Moossnamen an den Aktiounsplang war d'Richtlinne fir 20 Joer.

Awer zwee Deeg duerno, do war et schonns erëm e bëssen anescht. Ech zitieren aus dem Rapport vum 9. Mäerz: «Le Gouvernement ambitionne de mettre en place le plan d'action au cours de cette législature. Parmi les 40 mesures certaines sont d'ores et déjà en place, d'autres sont en cours d'élaboration.» Do war dann erëm op eemol d'Strategie mat deene 40 Moossnamen datselwecht wéi den Aktiounsplang.

An den Här Asselborn huet gëschter an enger Äntwert op eng Question parlementaire vun der Madamm Modert gesot, dësse Projet de loi wär do «pour mettre en œuvre la stratégie du Gouvernement pour promouvoir la langue luxembourgeoise.» Esou, no där Ausso wär dësse Projet de loi do, fir déi 40 Mesuren, wou den Här Minister Meisch gesot hat, déi wiere schonn do, ëmzesetzen.

Bon, Dir Dammen an Dir Hären, ech weess net, ob Dir elo konkret wësst, wat den Ennerscheed tëschent Strategieplang an Aktiounsplang ass. Et deet mer op jidde Fall leed, mä dat hei ass en zimlecht Gewulls a vu klorer Definitioun kann een op jidde Fall net schwätzen. Et kann een definitiv drun zweifelen, ob dat, wat zu deene verschiddenen Zäitpunkten ëmmer séier annoncéiert ginn ass, och bis zum Schluss duerchducht war.

Et wär awer op jidde Fall ze wënschen, datt de Kommissär, dee mer jo extra geschaaft hunn, fir den Aktiounsplang auszuschaffen, awer wësst, wat ënner Aktiounsplang ze verstoe wär a wat e misst maachen.

► **Une voix.** - Très bien!

► **Mme Martine Hansen (CSV).** - Ech wollt dann awer eng kleng Klammer opmaachen an awer inhaltlech op d'Question parlementaire vum Octavie Modert agoen. Hatt hat beim Minister Meisch nogefrot, wéi wäit hien...

► **Une voix.** - Si hat...

► **Mme Martine Hansen (CSV).** - Si, pardon. D'Octavie ass net esou empfindlech.

(Brouhaha)

Si hat beim Minister Meisch nogefrot, wéi wäit hie wär mat senger Annonce aus dem Strategiepabeier, datt d'Regierung géif mat den europäeschen Institutiounen Negociatiounen ophuelen, fir mat hinnen u sech een Arrangement ze fanne fir eis Sprooch.

De Minister Meisch, deem dat jo awer annoncéiert hat, huet dunn awer geäntwert, hie wär an dësem Punkt inkompetent an huet se un den Här Asselborn weiderginn. An dee sot, datt am Prinzip nach näischt geschitt ass. Et gëtt elo emol op d'Gesetz gewaart. Also erëm ee Beispill vu ganz séier vill Annoncë maachen.

Am Zesummenhang mam Aktiounsplang oder der Strategie, wat et och ëmmer ass oder soll sinn, géif ech awer nach gären op dem Här Meisch seng Ausso op RTL reagieren, wou hien am Zesummenhang mat der Diskussioun iwwer eis Sprooch gesot huet, hie wär gespaant, wéi d'CSV sech géif positionéieren. Hie sot och, ech zitieren: „D'Kritik war bis elo, mir géifen ze vill wäit goen...“

► **M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse.** - Ech sinn nach ëmmer gespaant.

► **Mme Martine Hansen (CSV).** - „...an dat ass déi arrogant Haltung vun Eenzelen am Land, déi anere Leit e schlecht Gewësse maachen, wa si sech fir déi Lëtzebuurger Sprooch staarkmaachen.“

Sou, ech fannen dat doten, esou eng Ausso een zimlech staarkt Stéck. A vu datt den Här Meisch hei konkret d'CSV ugeschwat huet a mech am Interview och e puermol genannt huet, wëll ech hei op dës Ausso reagieren. Ech ginn elo net op d'Arroganz an, déi ech da virgeworf kritt hunn. Dat huelen ech dann als subjektiv Meenung vum Minister zur Kenntnis. Mä datt de Minister der CSV virwerft, mir hätte bis elo just kritiséiert, datt hie géif ze vill maachen, dorobber wëll ech awer reagieren. Mä vläicht hätt den Här Minister gären, datt mer dat géife soen, an da seet hien dat och alt emol esou. Mä ech zitieren just aus menger Ried.

► **M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse.** - Mir musse jo elo awer net Ar Reaktiounen beim Depot vum Projet de loi zrücksiche goen?

► **Mme Martine Hansen (CSV).** - Ech zitieren aus menger Ried, aus menger Konklusioun vun der Ried zum Strategiepabeier, do wou mer iwwert déi 40 Mesuren diskutéiert hunn, an dat ass zimlech kloer: „Mir hätten eis vun enger Strategie méi“ - ech betounen: „méi!“ - „gewënscht.“

Wou mer eis awer Froe gestallt hunn an eis och nach ëmmer stellen, dat ass, ob mer déi Villfalt vu Gremien - ee Kommissär, een Zenter mat Direkter, Soudirekter an nach zousätzlechem Personal -, ob mer all dës Poste brauchen, fir eis Sprooch geziilt an effizient ze stäipen. An dës Froe stellen net nëmme mir eis, mä déi hu sech och de Conseil fir d'Lëtzebuurger Sprooch, d'Chambre de Commerce an d'Chambre des Fonctionnaires et Employés publics gestallt.

An ech gi jo emol dovunner aus, datt den Här Minister deenen net wëllt ënnerstellen, datt déi och géife soen, hie géif ze vill maache fir eis Sprooch. D'Fonction publique seet nämlech an hirem Avis zum Projet de loi: «(...) celui-ci se limite à énumérer d'abord, dans un chapitre 1er les principaux objectifs de la politique sur la langue luxembourgeoise adoptée par le Gouvernement, pour ensuite créer, dans un 2e chapitre, une panoplie d'institutions et d'organes qui auront pour mission de contribuer à mettre en œuvre cette politique.»

A well d'Opdeelung vun den Aufgaben tëschent den neien Organer net ganz kloer ass, soe si och, an dat, wat si soen, ass kloer, ech zitieren: «(...) il faudrait éviter de créer un tas d'organes hydrocéphales avec des missions (...) similaires, ayant pour seule conséquence d'engendrer des complications administratives et des frais importants à charge du budget de l'État (...) il serait en effet plus judicieux de regrouper toutes les attributions et missions liées à la promotion de la langue luxembourgeoise sous l'égide d'une seule autorité ou administration.» Dat seet d'Statsbeamtekummer.

Och d'Chambre de Commerce seet, ech zitieren: «Elle est d'avis qu'il ne relève pas d'une gestion saine et raisonnable des finances publiques de multiplier la création de structures aux fonctions et missions parfois très proches. Dans cette optique, la Chambre de Commerce s'interroge notamment si les missions du commissaire à la langue luxembourgeoise, dont les fonctions ne semblent pas clairement établies et en tout cas (...) très proches de celles du Centre», an net esou, wéi et am Rapport steet vum CPLL, «ne pourraient pas être confiées au directeur du Centre.»

An dësem Projet de loi stinn elo, wann ech richtig gerechent hunn, 536 Euro (veuillez lire: 536.000 Euro) pro Joer fir nei geschafte Posten, wou ech net weess, ob de Soudirekter dran ass. Dozou kommen dann nach d'Funktionsmentenkäschten. Bon, am Moment geet et eis gutt. Mä ech soen et dann emol mat engem Lëtzebuurger Sproch: „D'Beem wuessen net an den Himmel.“

Wär et net méi effizient an aus finanzieller Grënn och méi sënnavoll gewiescht, emol mat enger Struktur, zum Beispill dem Zenter fir d'Lëtzebuurger Sprooch ze ënnerstëtzen. Dës Rumm ass an eisen Aen nach net ganz schlëssseg geformt. Hei misst nach dru geschafft ginn. An och wann d'Rumm da bis geformt ass, dann ass et d'Bild, an dësem Fall den Aktiounsplang, dat decidéiert, wat um Terrain geschitt. An ech zitieren de Lex Roth: „Eis Sprooch muss do gehollef kréien a gestäipt ginn, wou se all Dag vun de Leit gebraucht gëtt.“ An ech hoffen, datt de Kommissär fir d'Lëtzebuurger Sprooch dat och esou gesäit a säin Aktiounsplang deementsprechend opbaut.

Dir Dammen an Dir Hären, mat dësem Projet de loi gëtt just eng Rumm geschaaft, fir eis Lëtzebuurger Sprooch ze ënnerstëtzen. Dës Rumm ass an eisen Aen nach net ganz schlëssseg geformt. Hei misst nach dru geschafft ginn. An och wann d'Rumm da bis geformt ass, dann ass et d'Bild, an dësem Fall den Aktiounsplang, dat decidéiert, wat um Terrain geschitt. An ech zitieren de Lex Roth: „Eis Sprooch muss do gehollef kréien a gestäipt ginn, wou se all Dag vun de Leit gebraucht gëtt.“ An ech hoffen, datt de Kommissär fir d'Lëtzebuurger Sprooch dat och esou gesäit a säin Aktiounsplang deementsprechend opbaut.

Dir Dammen an Dir Hären, mat dësem Projet de loi gëtt just eng Rumm geschaaft, fir eis Lëtzebuurger Sprooch ze ënnerstëtzen. Dës Rumm ass an eisen Aen nach net ganz schlëssseg geformt. Hei misst nach dru geschafft ginn. An och wann d'Rumm da bis geformt ass, dann ass et d'Bild, an dësem Fall den Aktiounsplang, dat decidéiert, wat um Terrain geschitt. An ech zitieren de Lex Roth: „Eis Sprooch muss do gehollef kréien a gestäipt ginn, wou se all Dag vun de Leit gebraucht gëtt.“ An ech hoffen, datt de Kommissär fir d'Lëtzebuurger Sprooch dat och esou gesäit a säin Aktiounsplang deementsprechend opbaut.

Dir Dammen an Dir Hären, Dir gesitt, mir sinn net ganz glécklech mat dësem Gesetz. Mir hätten eis u sech méi erwaart, wéi virun allem Poste schafen. Dofir deposéieren ech am Numm vun der CSV och eng Motioun.

Wann ech gelift!

Motion 1

La Chambre des Députés,

- *considérant que le projet de loi sous référence prévoit la mise en place d'un plan d'action sur la langue luxembourgeoise qui porte sur une période de vingt ans;*

- *sachant que le projet de loi prévoit l'institution d'un commissaire à la langue luxembourgeoise ainsi que la création d'un Centre pour le luxembourgeois, ayant tous les deux comme mission de contribuer à la mise en œuvre de la politique de la langue luxembourgeoise;*

- *notant que la Chambre des Fonctionnaires et Employés publics regrette dans son avis en date du 17.05.2018 que la répartition des attributions entre les institutions susmentionnées n'est pas toujours évidente et qu'elle se demande s'il ne serait pas judicieux de regrouper toutes les attributions et missions liées à la promotion de la langue luxembourgeoise sous l'égide d'une seule autorité ou administration;*

- *constatant encore que la Chambre de Commerce dans son avis en date du 27.02.2018 s'interroge sur le fait de savoir si les missions du commissaire à la langue luxembourgeoise ne pourraient pas être confiées au directeur du Centre pour le luxembourgeois,*

invite le Gouvernement,

- *à procéder à une évaluation de l'instrument du plan d'action, trois ans après la mise en vigueur de la loi y relative,*

- *à procéder à une évaluation du fonctionnement des structures créées,*

- *à présenter, le cas échéant, des propositions d'adaptation.*

(s.) *Martine Hansen, Sylvie Andrich-Duval, Françoise Hetto-Gaasch, Martine Mergen, Serge Wilmes, Laurent Zeimet.*

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci.

► **Mme Martine Hansen (CSV).** - Eng Motion, wou mer d'Regierung opfuerechen, d'Instrument vum Aktionsplang, deem op 20 Joer ausgeschafft gëtt, ze evaluéieren, an dat virun allem och am Hibleck op déi Zäitrumm, déi relativ laang ass, an zweetens d'Funktionement vun de verschiddene Gremien an hir Zesummenaarbecht ennereneen hin op hir Effizienz ze evaluéieren a bei Bedarf déi noutwendeg Upassungen ze maachen.

An ech hoffen natierlech op eng breet Zoustëmmung, dëst och am Sënn vun eiser Sprooch.

Dir Dammen an Dir Hären, all déi opgezielte Bedenken am Hannerkapp ënnerstëtze mer, esou wéi mer dat nach ëmmer gemaach hunn, all Efforten, fir eis Sprooch ze stäerken. An ech ginn dann och den Accord vun der CSV-Fraktioun zu dësem Projet de loi.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci. Nächste Riedner ass den Här André Bauler fir d'DP.

► **M. André Bauler (DP).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, eis Sprooch leeft, sot den Här Rapporteur. Dat kann een effektiv roueg behaapten, wann een déi sëllege Bicher kuckt a studéiert, déi an eiser Nationalsprooch verfaasst goufen a ginn, ob Theaterstécker oder Krimien, Geschichten oder Romaner, ob Poesie oder Prosa. Mir Lëtzebuerger scheien et net, fir eis literaresch auszedrénken. D'Sprooch erliefst schonn zënter Joren eng gewësse Renaissance an dat stëmmt een optimistesches fir d'Zukunft.

Déi nei Medie maachen et méiglech, dass eis Sprooch gelies a geschriwwen gëtt wéi nach ni virunner an eiser Geschicht. Dat ass en neien Trend, mat deem eigentlech keen esou richtig rechnen konnt. Déi sozial Medie sinn an deem Sënn eng Chance, e wäertvollt Instrument, fir eis Sprooch lieweg ze halen a se engem méi grouse Krees vu Leit zougänglech ze maachen. Et ass net schlëmm, an et ass och virdu scho gesot ginn, wann dann emol Feeler geschriwwen ginn. Dat kënnt deem beschte Sproochmates vir. Et kënnt op d'Tatsaach un, dass Lëtzebuergesch geschriwwen gëtt, dass sech mat eiser Sprooch auserneegesat gëtt an dass alles ënnerholl gëtt, fir se ze ënnerstëtzen.

Den „spellchecker“ - duerfir gëtt et nach kee richtegt Lëtzebuerger Wuert -, de Lëtzebuerger Online Dictionnaire „LOD“ a Co maachen et méiglech, dass mer eist Lëtzebuergesch Stéck fir Stéck verbesseren an eis Mammesprooch esou besser flegen.

A propos flegen: Et gëtt dacks Situatiounen, wou eis Sprooch regelrecht entfällt gëtt. Jiddwereen, dee sech a sengem Beruff un ee Public riicht, misst sech eigentlech am Virfeld informéieren, wéi zum Beispill den Numm vun enger Uertschaft richtig heescht. Heischt ass eben net Hengescht oder Hénescht, wéi een heiansdo héiert. An Angelduerf ass net Aangelduerf, dat Duerf gëtt et iwwerhaapt net.

An da kënnt nach déi schrecklech Verdäitschung derbäi. Hei e puer Beispiller, déi een och alt emol an der geschwate Press héiert: „Si sinn an den Zuch gestiegen.“ D'Lëtzebuergesch kennt dat Wuert iwwerhaapt net. Mir soen, dass mer an den Zuch klammen oder geklomm sinn, oder dass mer aus dem Zuch oder Bus erausklammen.

En anert Beispill: „De Gaart an Heem veranstalt ee Bal.“ Ëm Himmels wëllen, e Bal gëtt net veranstalt, mä organiséiert! Mir ginn och net an d'Vakanz op de Strand, mä op d'Plage. An

nach esou e Wuert, et handelt sech ëm d'Verb „knirschen“. „Knirschen“ heescht, mat den Zänn grätschen. De Journalist sot um Enn vun der Militärparad den 23. Juni, nom Ofspille vun der Europahymn, dass et an Europa iwwerall géif „knirschen“. An deem Fall kann een net vun „knirschen“ schwätzen, dee gudde Mann huet eigentlech kréckele gemengt. An Europa kréckelt et also un allen Ennen an Ecken. Dat huet menger Liewen näischt mat „knirschen“, also mat den Zänn grätschen, ze dinne.

Mä loosse mer dës onglécklech Verrenkungen an eiser Sprooch vergiessen an zu deem méi Fundamentalen zrëckkommen!

Här President, déi organiséiert Sproochendebatten, d'Campagne „schreien.lu“, méi Sproocheklasse fir d'Lëtzebuerger Sprooch am INL, obligatoresch Optionscoursen an de Lycéeën, de Strategiepabeier an elo dëse Gesetzestext, dat alles weist, dass d'Regierung Efforte mécht, fir d'Lëtzebuergesch ze stäerken, doheem, am Alldag, an der Schoul a souguer op europäeschem Niveau.

Bei der CSV hunn ech gelies, dass si sech op hirer Spëtzekandidatskreinung fir eng «Mise en place d'une charte de la langue luxembourgeoise qui aura pour objectif de promouvoir l'usage et le développement de notre langue» agesat hunn. Esou steet et jiddefalls an der gréisster Oppositounspartei hirem Plang fir Lëtzebuerg.

Ech froe mech elo, wat eigentlech de fundamentalen Ennerscheid tëschent enger Charte an engem Strategiepabeier oder engem Aktionsplang, egal wéi den Inhalt dann elo vun dësem ausgesäit, ass. Ech mengen, do si mer eis am Fong méi eens, wéi mer mengen. Ech denken och, dass den Här Minister eis spéider nach eemol präziséiert, wéi hien deem Aktionsplang definéiert.

Onofhängeg dovunner sinn ech jiddefalls frou, dass sech dës Regierung der Wichtigkeet vun der Lëtzebuerger Sprooch bewosst ass an hire Stellewart net nëmmen erhalen, mä och weider stärke wëllt.

De Rapporteur Claude Lamberty, deem ech op dëser Plaz wëll Merci soe fir säin op Lëtzebuergesch verfaasste Rapport, ass schonn op d'Hauptpunkte vun dësem Gesetzestext agaan. Ech erlabe mer, dat Ganzt aus der Siicht vun der gesellschaftlecher Kohäsioun an eisen Traditionen ze belichten. Do spillt eis Sprooch näamlech eng Schlësselroll. Duerch déi staark Immigration huet d'Lëtzebuerger Sprooch an de leschte Jore riskéiert, un Afloss, u Gewicht ze verléieren. Mir sinn nun eemol e villsproocheg Land. Dat ass eng ekonomesch Tromp an en enorme Virdeel fir eis Lëtzebuerger, déi d'Chance hunn, fir vu Klengem u mat op d'mannst zwou Sproochen konfrontéiert ze ginn. Dat gehéiert zu eiser Geschicht an zur Tatsaach, dass mer e klengt Land sinn, dat an allen Hisiichten op d'Ausland ugewisen ass.

Den Här Angel hat virduen a sengem Rapport vun engem „klenge Ländchen“ geschwat. Ech hu léiwer, et seet een en „klengt Land“, well loosse mer eis net méi kleng maachen, wéi mer sinn! Dat awer just als Remark niewebäi.

All Dag komme ronn 180.000 Grenzgänger bei eis, déi hir Mammesprooch schwätzen an a ville Fäll net op eis Sprooch ugewise sinn. Ouni dës Leit kéint eis Wirtschaft awer net funktionéieren. An duerfir schwätze mir Lëtzebuerger mat hinnen Däitsch oder Franséisch oder awer och Lëtzebuergesch, well ënner hinnen och etlech Äifeler an Neibelsch sinn, déi eiser Sprooch an eiser Aart a Weis zimlech no sinn. Mir müssen eis och bewosst sinn, dass et Grenzgänger sinn, déi déi Plazen unhuelen, déi mir Lëtzebuerger dacks net ustriewen. Eis Gesellschaft zeechent sech awer och duerch eng ganz Retsch vu Leit aus, déi aus aller Här Länner queesch bei eis kommen, sief et aus reng beruffleche Grënn, sief et, well se hei bei eis am Land eng besser Existenz an eng méi sécher Zukunft sichen. Hinnen eis Sprooch méi no ze bréngen, ass ouni Zweifel eng riseg Erausforderung. Eierlech gesot, et ass dacks d'Quadrat vum Krees, well si an hirem berufflechen Alldag och net onbedéngt op eis Sprooch ugewise sinn.

Et erstaunt duerfir vläicht och net, dass vill vun dëse Leit kaum e Sënn doranner gesinn, eis Sprooch ze léieren, well se an hirem Mikrokosmos kaum Lëtzebuerger begéinen. Dat ass awer net gutt fir de sozialen Zesammenhalt, well mir kënnen eis dauerhaft kee Land leeschten, dat sproochlech gespléckt wier, e Land, an deem verschidde sproochlech Gemeinschaften einfach niewentenee liewen a schaffen. Mat der Zäit géif dat an eng gesellschaftlech a kulturell Sakgaass féieren. Duerfir ass et begrëssenswäert, dass vill Leit, déi bei eis schaffen a wunne kommen, sech fir eis Sprooch interesséieren an dës och léiere wëllen.

Eng Kolleegin, déi Lëtzebuergeschproff ass, sot mer viru Kuerzem, dass ëmmer méi auslännesch Matbierger sech an d'Coursen aschrei-

wen, dat aus ënnerschiddleche Grënn, Dir wësst et sécherlech och, well se un der duebeler Nationalitéit interesséiert sinn a sech hei am Land definitiv néierloosse wëllen.

Mat hinne soll een och konsequent Lëtzebuergesch schwätzen, amplaz sech mat hinnen an hirer Mammesprooch ze ënnerhalen. Wéi solle se eis Sprooch léieren, wa mir selwer hinnen dozou keng Geleeënheet ginn? Duerfir nach eemol folgend Feststellung: Déi gesellschaftlech Kohäsioun gëtt och a virun allem iwwer eis Heemechtssprooch gefërdert. Si soll a muss dee gemeinsamen Nenner sinn, deem d'Lëtzebuerger mat auslännesche Matbierger zesummebréngt. Fir dass dat geléngt, an do muss mer mat eis éierlech sinn, muss all Dag dodru geschafft ginn, an de Veräiner, an de Betriber, a virun allem an der Schoul. Duerfir ass et och esou wichtig, dass eis Schoul, pardon, jo, eis Sprooch esou fréi wéi méiglech enseignéiert, dass eis Sprooch esou fréi wéi méiglech geléiert gëtt. An dat geet nun eemol an der Crèche lass. Do iwwerhuelen d'Spill- an d'Primärschoul dës Roll a parallell dozou d'Maison relais.

D'Léiere vun Lëtzebuergesch a fréiere Joren ass de Schlëssel fir eng gelonge sproochlech Integratioun, bei där mer all de Kanner déiselwecht Startchancë ginn. Hei heescht et, dat pädagogesch an didaktescht Konzept weiderzuentwéckelen, dat déi Jonk esou fréi wéi méiglech mat eiser Kultur an eiser Sprooch familiariséiert.

Et ass gutt, dass de Bildungsministère dëse Wee am Kader vun der Kannerbetreuung ageschloen huet. Virun dëser Entscheidung gouf et iwwerhaupt kee Konzept, fir eis Sprooch bei deene Klengsten ze fërdere. Et gouf schonn zu Recht den Term „Wildwuchs“ gebraucht. Deemools gouf a ville Crèche just Franséisch geschwat, an et schéngt kee Mënsch gestéiert ze hunn, zemools net déi, déi et hätte kënnen änneren.

Ech fannen et symptomatesch, dass mer am Kader vun der méisproocheger Kannerbetreuung dacks just iwwer d'franséisch Sprooch diskutéiert hunn oder dass doriwwer diskutéiert gëtt. Jo, d'Kanner kommen elo scho méi fréi mat der franséischer Sprooch a Kontakt. Si léiere se awer net, mä solle just en Ouer duerfir entwéckelen. Dat kann een am Fong geholl net dacks genuch soen. Virun allem kënnt mat der méisproocheger Fréifërdderung awer och d'Lëtzebuergesch an d'Crèche. Dat ass elo bei all eise Klengsten d'Integratiounssprooch. Et konnt dach net méi sinn, dass zeg Kanner a Crèche, déi sech op eise nationale Territoire installéiert hunn an ëffentlech Gelder kruten, just op Franséisch oder Englesch betreit goufen an da spéider mat engem sproochleche Retard an d'Spillschoul kommen.

Jo, et ass richtig, dass ee seng Mammesprooch gutt genuch beherrsche soll, ier een eng aner Sprooch léiert. Et ass jo net esou, wéi wann a franséischsproochege Stéit owes oder de Weekend kee Franséisch mam Kand geschwat géif ginn.

Mir müssen awer och agesinn, dass d'Kanner spillen aner Sproochen léieren, zemools wann dëse Léierprozess richtig ugepaakt gëtt. An Däitschland an a Frankräich gëtt et zum Beispill zeg bilingual Schoulen, an deenen zwou Sproochen enseignéiert ginn. Am Elsass gëtt et Schoulen, déi dat konsequent a mat Erfolleg maachen an d'Kanner an hirem Patois ofhuelen, ee Patois, deem um Schoulhaff weider geschwat gëtt. Viru Jore war ech mer dat op d'Plaz ukucken, ob Bindenheim am Elsass an op Sarreguemines. Dat klappt wonnerbar an dréit seng Friichten.

Sécherlech gëtt et vill Kanner mat sproochleche Schwierigkeeten. Ma hätt ee viru Joren eng kohärent Approche an deem Kontext entwéckelt, dann hätte mer eis vläicht vill Problemer erspuert. Wéi gesot, den Ufank ass gemaach. A wat luewenswäert dobäi ass, dat ass d'Vepflichtung vun de Verantwortlechen an de Crèche, déi staatlech Gelder kréien, Lëtzebuergesch ze schwätzen an ze vermittelten, virun allem mat deene Kanner, déi aus enger Famill kommen, an där kee Lëtzebuergesch geschwat gëtt.

Fir déi kleng Lëtzebuerger huet dëst och en enorme Virdeel, well si gi scho ganz fréi un d'Franséisch gewinnt, wat sech duerno positiv op d'Léiere vun dëser Sprooch auswierkt, wat sech bei ville Kanner am Moment als ganz schwierig erweist.

Här President, komme mer nach eemol op déi gesellschaftlech Kohäsioun an d'Integratioun zrëck. Eis Sprooch soll en Integratiouns- a keen Exklusivitätsfaktor sinn, d'Sprooch soll d'Leit zesummeféieren an net dividéieren. Dat verlaangt natierlech riseg Efforten, mir sinn eis däers bewosst. Et ass awer noutwendeg, well ouni Ustrengung a Saachen Integratioun driften déi verschidde Gemeinschaften hei am Land auserneen. Dat kënnen mer eis awer net leeschten, weder aus ekonomescher nach aus kultureller oder mënschlecher Perspektiv.

Jo, d'Lëtzebuergesch ass nach ëmmer ee wesentlech Stéck vun eiser kultureller Eegenaart. Wann et an engem Land keng gemeinsam Sprooch méi gëtt, gëtt et och keen Zesummegehéieregkeetsgefill méi. Da leeft ee laanscht deen aneren. Fir eng Natioun ze sinn, brauch een eng gemeinsam Sprooch. Frankräich an Däitschland ënnerscheede sech och a grad duerch hir eege Sprooch, an dës Sprooch ass enk verbonne mat enger eegener Kultur an eegenen Traditionen. Mä fir eng Natioun ze sinn, brauch et méi wéi just eng gemeinsam Sprooch. Et brauch een och nieft engem eegenen Territoire an engem kollektive Gediechnes eng gemeinsam Solidaritéit, déi et erlaabt, grad a Krisesituatiounen, wou engem Land seng Existenz als eegestännege Stat um Spill steet, all Streidereien, Partikularinteressen an ideologesch Ennerscheeder vergiessen ze dinne.

D'Sprooch ass a bleibt awer d'Haaptelement vun eiser kultureller Identitéit. Iwwert d'Sprooch loosse sech eis Kultur, eis Traditionen an eis Geschicht vermittelten. E puer Wuert zu eisen Traditionen an hirer Bezéiung zu eiser Sprooch. D'Traditiounen maachen déi kulturell Eegenaart an Diversitéit vun engem Land aus. Si liewen an iwwerliewen awer nëmmen, wa se och praktizéiert ginn. D'Traditiounen iwwerliewen also nëmmen, wa se an eise Gediechnes an an eise Reflexer ageschriwwen sinn, wa se mat Härz gefleegt ginn. Geld eleng geet net duer, fir dass Traditionen iwwerliewen. Duerfir brauch et e feste Wëllen an eng Iwwerzeegung. An et brauch Leit, déi bereet sinn, dës Traditionen un déi Jonk ze iwwerliwweren duerch d'Beispill, dat si selwer ginn.

Traditiounen droen zum kulturelle Selbstverständnis vun engem Vollek bäi. Och duerch si léisst sech déi kulturell Identitéit vun enger Natioun besser verstoen. An d'Identitéit vun eiser Natioun ass vu ville kulturellen Aflëss geprägt ginn. Eis Identitéit ass d'Resultat vu verschiddene kulturellen Eegenaarten, déi sech am Laf vun de Joréngten oder Jorhonnerten op eise Territoire begéint sinn a géigesäitig beräichert hunn.

Ëmmer nees mussen mer eis awer mat der Fro auserneesetzen: Wéi wëlte mer Mënschen aus anere Länner an eiser Gesellschaft integréieren, hätte mer selwer keng Eegenaarten, déi eis auszeichnen a stäerken, hätte mer selwer keng eege Sprooch?

D'Identitéit vun engem Land definéiert sech also net nëmmen duerch seng Sprooch. Déi kulturell Eegenaart ass ebe méi wéi d'Sprooch a si entwéckelt sech am Laf vun der Zäit. Ma ouni Sprooch leeft keng Tradition. Och hee heem ass all Tradition oder Gebrauch enk mat eiser Heemechtssprooch verbonnen. Et ass eis Sprooch, déi de Charakter vun den Traditionen ausmécht. D'Sprooch gëtt der Tradition hir Patine. Si zeechent se als spezifesch lëtzebuergesch aus. D'Sprooch ass ëmmer erëm e Band, iwwert dat sech d'Integratioun an eis Gesellschaft vollzéie kann. Iwwert d'Sprooch eraus kënnen awer och eis Traditionen den Zesammenhalt fërdere. Dat verlaangt awer, dass mer doriwwer an der Schoul schwätzen, d'Kanner an déi Jugendlech müssen de Sënn an den Ursprung vun enger Tradition novollzéie kënnen.

Mécht eng Tradition kee Sënn méi, mobiliséiert se keng Leit a se geet ënner. Mécht eng Tradition Sënn, gëtt awer net gelieft, da geet se och zugronn. Op jidde Fall ass et esou, dass eng Tradition, déi net mat Iwwerzeegung gelieft an domadder och iwwerliwwert gëtt, kee Bestand huet. An et ass net nëmmen d'Traditioun u sech, déi mer weiderginn, mä och déi domat verbonne Gesten an dat spezifesch Wëssen.

Et muss een dankbar sinn, a meng Virriedner hunn dat och ënnerstrach, besonnesch de Claude Lamberty, dass d'Lëtzebuerger Auteuren iwwer zeg Joren all dës Traditionen studéiert hunn. Ouni dës Historiker, Linguisten an aner Spezialiste wier vill Wësse verluer gaangen. An deem Kontext freet ee sech, ob et net géif Sënn maachen, fir verstärkt och op eiser Uni d'Fuerschung iwwert den Ursprung an d'Entwécklung vun eisen Traditionen a Gebräicher grad am Kontext vun der sproochlecher Entwécklung ze verdéiwen.

An de Geschichtscours loosse si sech beliichen a kontextualiséieren. Hei ass sécher nach en Hoff méiglech, och beim Léiere vu Lëtzebuerger Lidder an eiser Primärschoul. Heiansdo sinn ech paff, wa Kanner beim Fabelzuch dacks mat méi Begeescherung sange wéi munnech Erwuessener. Dat ass och de Meritt vun etleche Léierpersounen an Elteren.

Unerkennung an Dank gëlle jiddefalls all deenen, déi eis Traditionen a Gebräicher liewe

loossen, souwéi duerch hir Schrëften dokumen-
téieren a belichten, fir villes, dat net där-
f ver- luer goen an zu eiser immaterieller lers-
chaft gehéiert, der Nowelt ze erhalen. An Unerken-
nung an Dank gëlle besonnesch all deenen, déi
sech zanter Jorzéngte konsequent fir eis
Sprooch agesat hunn an alles drugesat hunn,
fir se ze fleepen an ze fërderen.

Mat dësem Gesetzesprojet maache mer haut e
wichtige Schrëtt no vir. Elo gëllt et, dësen Text
ëmsetzen an e virun allem mat Liewen ze er-
fëllen, zum Wuel vun eiser Lëtzebuurger
Sprooch.

Nach ee Wuert: Fir d'Demokratesch Partei
därf ee keng Politik mat eiser Sprooch maa-
chen, mä eng Politik fir eis Sprooch.

(Hilarité)

Ech soen Iech Merci a ginn den Accord vu
menger Fraktioun, der Demokratescher Partei,
der DP.

(Brouhaha)

► **M. Mars Di Bartolomeo, *Président***.- Op
Lëtzebuergesch, wann ech gelift!

(Hilarité)

Nächst Riednerin ass d'Madamm Sylvie
Asselborn, pardon, Simone Asselborn-Bintz.

► **Mme Simone Asselborn-Bintz (LSAP)**.-
Ech kommen, Här President.

► **M. Mars Di Bartolomeo, *Président***.- Dat
kléngt och gutt.

► **Mme Simone Asselborn-Bintz (LSAP)**.-

„E Wittmann wunnt ënnen

An handelt mat Uewen;

Eng Wittfra wunnt uewen

An handelt mat Ënnen.

Der Fra mat den Ënnen

Gouf d'Zäit laang do uewen;

Dem Mann mat den Uewen

Gouf d'Zäit laang do ënnen.

Hätt si dach do ënnen

Dee Mann mat den Uewen!

Hätt hien dach do uewen

Déi Fra mat den Ënnen!

Wéi soll deen do ënnen

Ukommen do uewen?

Wéi soll déi do uewen

Ukommen do ënnen?

Do duecht d'Fra, géi ënnen

A kaf der en Uewen;

De Mann duecht, géi uewen

An handel der Ënnen!

Eng Trap gong vun ënnen,

Enk däischter duer uewen.

Drop kouw si vun uewen,

An hie kouw vun ënnen.

Du stéisst dee vun ënnen

Sech un d'Fra vun uewen:

Bonzënnebonzuewen

Du louche se ënnen.

,Zesummen hält ënnen

Dach ëmmer mat uewen!

Dat wollt Gott do uewen!’

Riff d'Fra mat den Ënnen.

Haut handle se ënnen,

Haut handle se uewen,

Mat Ënnen an Uewen

An Uewen an Ënnen.“

(Hilarité)

Här President,...

► **M. Mars Di Bartolomeo, *Président***.- Jo?

(Hilarité et brouhaha)

► **Mme Simone Asselborn-Bintz (LSAP)**.-
...léif Kolleginnen, léif Kollegen, dëst Gedicht
ass vun eise Nationaldichter Edmond de la
Fontaine, dem Dicks. An ech fannen, dat gëtt
ganz gutt de Räichtum vun eiser Sprooch erëm
an et weist och ganz schéin, wéi ee mat eise
Wierder ka spillen.

Ech hunn dat Gedicht erausgesicht, fir ervirze-
strächen, dass eis Sprooch derwärt ass, ge-
schwat ze ginn an och gesongen oder gespilt

ze ginn. Mä keng Angscht, ech sangen awer
elo net.

(Exclamations)

An deem Gesetz, dat mer haut stëmmen, geet
et jo drëms, de Stellwäert an d'Wichtigkeet
vun der Lëtzebuurger Sprooch ze stäerken,
d'Norméierung, de Gebrauch also, an d'Re-
cherche iwwer eis Sprooch ze ënnerstëtze wéi
och d'Lëtzebuergeschsproocheg Kultur virunze-
dreiwlen an d'Léiere vun der Lëtzebuurger
Sprooch a vun der Lëtzebuurger Kultur ze fër-
deren.

Wéi ech 1989 ugefaangen hunn, als Educatrice
ze schaffen, hunn ech all Geschicht, déi ech de
Kanner aus Kannerbicher wollt virleslen, dee-
mools op Lëtzebuergesch während dem Liese
musse simultan iwwersetzen. Haut gëtt et eng
Abberzuel u lëtzebuergesche Kannerbicher mat
ville flotten, moderne Geschichte fir all Alter.

An de Librairië war an der Zäit esou e klengen
Eck mat e puer Lëtzebuurger Bicher vu Lëtze-
buurger Auteuren oder och op Lëtzebuergesch
geschriwwen. An haut ass den Eck an de Librai-
rië vill, vill méi grouss ginn an et huet ee mëtt-
lerweil een enorme Choix u Bicher aus der
Luxemburgensia. Et mierkt een iwwerall, dass
d'Lëtzebuurger Sprooch méi wéi jee geschwat
a geschriwwen gëtt. Dat beleet jo och dann déi
rezent Ëmfro, déi vun TNS ILReS am Optrag
vum Kultur- a vum Educationnsministère ge-
maach ginn ass. An de Rapporteur huet dat jo
och schonn ernimmt.

Dräi Véierel vun eisen Awunner schwätze Lëtze-
buergesch. Jonker am Alter vu 16 bis 24
schwätzen all Lëtzebuergesch a kënnen sech
awer niewebäi och an der däitscher, franséi-
scher an englescher Sprooch ausdrécken an
dacks souguer nach an zousätzleche Sprooche
wéi Italienesch, Portugisesch oder Serbokroa-
tesch. 78% vun de Leit, déi un der Ëmfro
deelgeholl hunn, soen, dass d'Lëtzebuurger
Sprooch am Alldag sollt gefërdert ginn. A mat
deem heite Gesetz maache mer jo do ee
grousse Schrëtt an dës Richtung.

Hei gëtt elo en Zwanzegjoresplang - Här Baum,
en Zwanzegjoresplang, net e Fënnegjoresplang,
dat ass nach méi laang - fir d'Fërdung vun eise-
rer Sprooch festgehalen, deen zesumme mat
villen Akteuren aus ville Beräicher aus der
Gesellschaft ausgeschafft gëtt. E Poste fir e
Kommissär fir d'Lëtzebuurger Sprooch gëtt ge-
schafen, fir d'Ministère vun der Education an
der Kultur ze beroden. E wichtige Posten also,
dee vun engem interministerielle Comité be-
gleet soll ginn a wou dann och ronderëm dës
Kommissär en Zentrum fir d'Lëtzebuergesch
geschafe gëtt.

Hei schaffen da Mataarbechter a sproochlech a
kulturell Experten aus verschiddene Beräicher
zesummen am Sënn vun der Etüd an der Nor-
méierung vun eiser Sprooch.

Ech wëll op dëser Plaz awer och drun erënne-
ren, dass et de Sozialist C.M. Spoo war, deen
als Éischten hei Lëtzebuergesch an der Cham-
ber geschwat huet, an dat war 1896. An ech
mengen, Här President, do souzt Der awer
nach net uewen op der Tribün.

(Brouhaha)

► **M. Mars Di Bartolomeo, *Président***.- Awer
esou just.

► **Une voix**.- Do wär ech mer net esou
sécher.

(Hilarité)

► **Mme Simone Asselborn-Bintz (LSAP)**.-
Mir hunn eis als LSAP mat aneren zesummen
agesat, dass d'Lëtzebuurger Sprooch als Natio-
nalsprooch och an eis Verfassung stoe kënn-
t, an dat begrësse mer besonnesch. Et geet awer
net just ëm eng Symbolpolitik, mä virun allem
och ëm konkret Moossnamen.

An deem Kader wëll ech och drun erënneren,
dass et d'LSAP war, déi déi éischt Fassung vun
der neier Verfassung och op Lëtzebuergesch
iwwersetzte gelooss huet. Well eiser Sprooch ass
net mat Polemik a bëllegem Populismus gehol-
lef, egal vu wou et kënn, mä mat ganz konkre-
ten, positiven Aktiounen wéi där doper vun eiser
Partei oder deenen, déi mer elo zesummen
duerch dëst Gesetz ëmsetze wëllen.

Wat awer fir eis als LSAP och ganz wichtig ass,
dat ass, dass d'Promotioun vun der Lëtzebu-
erger Sprooch nëmmen am Verbond mat anere
Sproochen ze gesinn ass. Et soll eng Strategie
sinn, déi positiv an och zukunftsorientéiert ass
an eis Gesellschaft verbënnt an net ausere-
neendreeft. Eis Méisproochegkeet an eiser mul-
tikultureller Gesellschaft där-
f net de Kierzeren zéien an hëllef-
weiderhin och an der Integra-
tioun.

Mir sollen a mussen eise Sproochemodell wei-
derhin ënnerstëtzen an nieft eiser Heemechts-
sprooch eis aner Amtssproochen Däitsch a
Franséisch och nach weider bäibehalen. Wann
een haut mam Bus oder mam Zuch ënnerwee

ass, dann ass dat net just gutt fir d'Ëmwelt, mä
et kënn een och des Ëfteren an de Kontakt
mat Gruppe vu Jonken. Do geet et flëssend
iwwer vun enger Fro op Lëtzebuergesch zu
enger Äntwert op Portugisesch an enger zwee-
ter Remark op Franséisch an herno erëm nees
zréck op Lëtzebuergesch.

Dat ass eng geliefte Méisproochegkeet, déi
wierklech eenzegaarteg ass an op déi mir houf-
reg kënnen sinn.

► **Une voix**.- Très bien!

► **Mme Simone Asselborn-Bintz (LSAP)**.- E
ganz wichtige Facteur ass d'Léiere vun der Lët-
zebuurger Sprooch an der Schoul an an de Be-
treiungsstrukturen. D'Léiere vu Lëtzebu-
ergesch, zesumme mat Franséisch an Däitsch a
spéider och nach Englesch mécht, dass eis
Kanner an enger immens privilegiierter Gesell-
schaft opwuessen. Mir hunn d'Chance, an eisem
Land méisproocheg opzewuessen, an
hunn iwwerall d'Geleeënheet, och e puer
Sprooche kënnen ze praktizéieren, well et léiert
een eng Sprooch virun allem iwwert de Ge-
brauch. An dat klappt bei de Kanner a Jugend-
lechen am beschten.

Mir sollen dës Chance notzen an hinnen esou
vill wéi méiglech d'Basis liwweren, fir eis Mam-
mesprooch ze léieren, ze gebrauchen an och
aner Sproochen ze léieren a schwätzen ze kë-
nnen. Selbstverständlech sinn déi Lëtzebu-
ergeschcoursen, déi ugebuede ginn an der
Erwuessenebildung fir eis auslännesch Matbie-
rger oder och fir Persoune mat DPI- oder BPI-
Statut, vu grousser Bedeitung.

Ech brauch kengem hei ze soen, an et ass jo
och schonn e puermol ernimmt ginn, dass
iwwert d'Sprooch d'Integratioun méi liicht
geet an d'Leit sech besser an eiser Gesellschaft
wueffle kënnen. An dësem Beräich, grad och
wéi am Berufsliewen, mussen mer kënnen ge-
nuch Méiglechkeeten ubidden, fir déi Matbie-
rger, déi eis Sprooch nach net esou be-
herrschen, ze forméieren an hinnen ze hëlfe-
len.

Et ginn immens vill Sproochecoursen um Ter-
rain ugebueden an et sinn och vill Leit, déi do-
vunner profitéieren, wat jo e grouss Succès
ass. An dem Santésberäich oder och an den
Alters- a Fleegeheemer maache ganz vill aus-
lännesch Matbie-
rger Lëtzebuergeschcoursen a
kënnen dat dann och direkt uwennen. Et ass
esou wichtig, dass grad hei eis Leit kënnen an
där Sprooch kommunizéieren, wéi se gewinnt
sinn.

Et mussen awer vläicht och nach méi cibléiert
Offere fir alleguerten déi berufstäteg Leit uge-
buede ginn, déi zum Beispill am Horeca-
Beräich tätég sinn. Ech kréien do ganz dacks
gezielt, dass et net einfach ass, als Kach oder
als Patron vun engem Restaurant oder Café
Lëtzebuergesch ze léieren. Dacks passen hir
Schaffzäiten net gutt iwwerenee mat de
Sproochecoursen a si hu méi Schwieeregkeeten,
do alles an Aklang ze kréien. Do mussen mer
besser Léisungen iwwer zousätzlech Offere fan-
nen.

E wichtige Punkt fir mech an och fir meng Par-
tei ass d'Promotioun och vun der lëtzebu-
ergeschsproocheger Kultur, wat jo och hei an
dëst Gesetz verankert gëtt.

Wann ech un dee Sondage denken, deen am
Juni 2016 der Press virgestallt ginn ass, wou am
Optrag vum Kulturministère iwwert de
Stellwäert vun der Kultur am Alldag befrot
ginn ass, do stellen ech mer dann awer e puer
Froen. An deem Sondage ass erauskomm, dass
zwee Drëttel vun de Leit, déi matgemaach
hunn, fannen, dass d'Kultur extrem wichtig
oder ganz wichtig ass fir déi zukünftég Ent-
wécklung vun eiser Gesellschaft. 92% fannen
och, dass Lëtzebuerg seng eege Kultur huet an
empfangen et och als ganz wichtig.

Wann een dann awer méi wäit am Sondage
gesäit, dass 44% vun de Befrote guer keen
Numm vun iergendengem Lëtzebuurger
Kënschtler kennen an dass déi Nimm, déi ge-
nannt gi si wéi Serge Tonnar iwwer Thierry Van
Werweke, Fausti an Desirée Nosbusch an ane-
rer, dat geet dodriwwer eraus, awer nëmme
mat 9 bis 4% ernimmt ginn, da maachen ech
mer eeschtlech Gedanken. Ech wëll elo hei déi
genannte Kënschtler net ofwäerten, well se
hunn ouni Zweifel ganz vill Meritten an der
Lëtzebuurger Konschtzeen, mä et ass e Fait,
dass do nach ganz vill Nohuelbedarf ass, fir eis
Lëtzebuurger Artisten, Museker, Schrëftsteller,
Schauspiller, Auteuren nach besser bekannt ze
maachen.

Fir mech kann et awer och net sinn, dass eis
Kanner a Jonker, also spéider Erwuessener emol
net méi eis Nationaldichter wéi Dicks, Lentz
oder Reuland kennen oder Lëtzebuurger Ge-
dichter wéi „D'Maus Ketti“ oder „De Wëllef-
chen an de Fiissen“ nach ni gelies oder nach
ni héieren hunn. A menger Erfahrung hunn ech
awer gemierkt, dass do vill vun eise Jonken an
och vun eisen Erwuessenen net méi wëssen,
wien dat ass. An do mussen mer onbedéngt ent-

géintwierken an eis lëtzebuergeschsproocheg
Kultur ëmmer erëm méi a méi promouvéieren.

► **M. André Bauler (DP)**.- Ganz gutt!

► **Mme Simone Asselborn-Bintz (LSAP)**.-
Här President, et geet mer elo net ëm eenzel
Literatur oder eenzel Kënschtler, mä dat soll e
Ganzt sinn. Dofir ass meng Hoffnung grouss,
dass mer elo mat dësem Gesetz net nëmme
kuerzweileg Projeten a Präisser ronderëm d'Lët-
zebuurger Kultur schafen, mä dass mer ganz
konkret dru schaffen, déi kulturell Bildung an
eise Schoulen a Betreiuungsstrukturen ze ver-
besseren an ze stäerken.

► **Une voix**.- Très bien!

► **Mme Simone Asselborn-Bintz (LSAP)**.-
Well fir d'LSAP ass et wichtig, dass och d'Kul-
tur, an net nëmmen eleng déi lëtzebuergesch
Kultur an d'Schoulstonnen agebonne soll ginn
a jiddwerengem zougänglech gemaach soll
ginn. Et bleift do nach Etliches ze maachen an
ech si voller Hoffnung, dass mer do nach ze-
summe vill kënnen erreechen.

Zum Schluss wëll ech dann awer och dem
Rapporteur Här Lamberty Merci soe fir säin
exzellente mëndlechen a schrëftleche Rapport
a ginn och heimat den Accord vun der sozialis-
tescher Fraktioun.

An, Här President, d'Lëtzebuergesch huet seng
fest Plaz an eisem Land, genau wéi d'Méispro-
ochegkeet hir fest Plaz bei eis huet. An dofir, léif
Kolleginnen, léif Kollegen, soen ech Iech
zum Schluss dans les trois langues administra-
tives de notre pays, stellvertretend für alle an-
deren Sprachen, die in unserem schönen Land
gesprochen werden, villmools Merci fir d'No-
lauschteren.

► **Plusieurs voix**.- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, *Président***.- Merci
och. An nächst ageschriwwen Riednerin ass
d'Madamm Josée Lorsché fir déi gréng.

► **Mme Josée Lorsché (déi gréng)**.- Merci,
Här President. Mäin Ufank ass vill méi kuerz a
manner verstréckt wéi dee vu menger Virried-
nerin, mä am selwechte Geescht. E besteet just
aus véier Zeilen:

„D'Maus Ketti sëtzt bei hirem Lach

zu Biermereng am Feld;

,Wéi schéin, denkt se, ass d'Liewen dach,

wéi gutt ass 't op der Welt.'“

► **Une voix**.- Très bien!

► **Mme Josée Lorsché (déi gréng)**.- Dir Dam-
men an Dir Hären, d'Fabel vun der Maus Ketti,
déi hir Kousin Mim a Clausen besicht huet a fest-
gestallt huet, dass ee mat weineg dacks méi
glécklech gëtt wéi mat lwwerfloss a Suergen,
gehéiert zum Patrimoine vun der Lëtzebuurger
Literatur. Hiren Auteur, den Auguste Liesch,
war net nëmme Schrëftsteller, e war och Riich-
ter, Minister, Direkter vun der Douane a Mem-
ber vum Statsrot, bis en am Zweete Weltkrich
deportéiert ginn ass an am Joer 1949 gestuer-
wen ass. „D'Maus Ketti“ steet symbolesch fir
vill aner Wierker, déi eis Lëtzebuurger Literatur
auszeechnen. An hiren Auteur steet symbo-
lesch fir vill aner Auteuren, déi eis Kultur, eis
Geschicht an eis Sprooch geprägt hunn.

Et wier net ze verantworten, Dir Dammen an
Dir Hären, wann all dës Wierker, mä och d'Bio-
grafie vun hiren Auteuren géifen an de Vergiess
geroden. An deem Sënn kann ech der Kollee-
gin Simone Asselborn-Bintz also nëmme recht
ginn.

Fir datt dat net passéiert, mussen d'Wierker an
d'Biografie vun den Auteuren un déi folgend
Generatiounen weidergereicht ginn, am
beschte schonn an der Schoul. Ech profitéiere
vun dëser Geleeënheet, fir d'Positioun vun
deene Gréngen am Kontext vum Lëtzebuerges-
chen an der Schoul nach eemol ze ënner-
strächen. D'Schoul ass ëmmerhin ee vun de
wichtigsten Akteuren, wann et ëm d'Léieren
an ëm d'Promotioun vun der Lëtzebuurger
Sprooch geet a steet dowéinst och an direkter
Relatioun mat dësem Projet de loi.

Fir zréckzekommen an „D'Maus Ketti“: Als
Gréng si mir kloer der Meenung, dass all
Schoulkand der Maus Ketti a villen anere Figu-
ren aus der Welt vun der Lëtzebuurger Litera-
tur, de Fabelen, de Gedichten, de Geschichten,
mä och de Lidder op sengem Schoulparcours
soll begeien. Net eleng fir datt eis Literatur
iwwerlieft, mä och well et wichtig ass, dass
d'Kanner, egal op et Lëtzebuurger sinn oder
net, op eng flott Manéier mat eiser Sprooch a
Kontakt kommen a Freed dorun entwéckelen.
Dat ass keng Hexerei an duerfir brauch een och
kee groussen Hexemeeschter ze sinn. An dat
heescht och net, dass mir d'Lëtzebu-
ergeschcoursé massiv mussen ausbauen an eise
Schoulen an dowéinst aner wichtig Coursé wéi
Wëssenschaften, Friemsproochen, Konscht a
Sport aus de Schoule solle verdriewen. Och déi
Fächer si wichtig an hunn hir Daseinsberechte-

gung an der breet gefächerter Educatioun vun eise Kanner.

Am Schoul- a Betreierungssystem kann déi Lëtzeburger Sprooch awer op eng ganz aner an och op ganz verschidde Manéieren zum Droe kommen, dat heescht ausserhalb vun de geregelte Schoulprogrammer. An et ass genee dat, wat och an eise Schoule gemaach gëtt. D'Basiskommunikatioun tëschent Léierpersonal a Schülerinnen a Schüler verleeft scho souwisou op Lëtzebuergesch, jiddefalls souwäit wéi dat nëmme méiglech ass.

Donieft bidde vill Fächer d'Geleeënheet, Lëtzebuergesch afléissen ze looszen, ouni datt et sech ëm e geregelte Cours muss handeln, esou zum Beispill d'Musekscoursen, d'Gesangscoursen, Schoultheater, Liesatellieren, Medien-erzéiung, de Cours Vie et Société, grad wéi och d'Science- an d'Ëmweltfächer oder awer d'Installatioun vun enger Bibliothék an enger Schoul, wou et net däerf u Lëtzeburger Literatur feelen. Lëtzebuergesch kann also mat all senger Facetten op eng ganz interaktiv Manéier an der Schoul vermëttelt ginn.

Flott Méiglechkeete bidde sech och an der nonformaler Bildung, déi ausserhalb vun de geregelte Schoulprogrammer ofleef. An deem Beräich sinn der Kreativitéit guer keng Grenze gesat. Et hänkt just dovun of, wéi iwwerzeegt a motivéiert d'Personal zu Wierk geet a wéi kompetent et ass. An deem Sënn spillt eis Sprooch an der Ausbildung vum Schoul- a Betreierungspersonal eng wichteg Roll.

Dir Dammen an Dir Hären, alles dat ass wichtig. Et däerf awer net verhénnen, datt mir eis Schouloffer widerhi sproochlech differenzéieren, fir alle Kanner gerecht ze ginn. Och dat gehéiert zum Esprit vun enger „École pour tous“, iwwert déi mer nach geschlechter op dëser Plaz geschwat hunn.

Vill Leit, déi bei eis wunnen a schaffe kommen, hunn en anere Schoulsystem duerchlaf wéi dee lëtzebuergesch. Se schwätzen dowéinst och net Lëtzebuergesch mat hire Kanner, well se d'Sprooch net beherrschen. Hir Kanner si schoulpflichteg a liewen hei, haten awer nach kaum Kontakt mat eiser Sprooch. Fir datt dës Kanner net vu virera benodelegt ginn an en adequate Bildungsniveau erreeche kënnen, an dat ass wichteg, mussen d'Sproocheregimmer an eise gratis ëffentleche Schoule widerhin opgemaach ginn, esou wéi dat zu Déifferdeng, Mondorf, Lënster a Clief schonn de Fall ass.

Fir eis villsproocheg Gesellschaft, hir Ekonomie an hire sozialen Zesummenhalt ass dës Overture liewenswichtig a verhénnert, datt d'Sprooch zum Exklusivumfacteur gëtt. Dat heescht net, datt Lëtzebuergesch aus internationale Schoule soll verbannt ginn. Ganz am Contraire, och do muss Lëtzebuergesch geléiert ginn an et gëtt och do geléiert.

Ech kommen dann zum zweete wichtege Beräich, der Fërdierung vun eiser Sprooch an domat och der Vermëttlung vun eiser Kultur am Berufsliewen a generell an alle Beräicher vun eiser Gesellschaft a vum Zesummeliwien. Och do geet et drëms, opzepasst, datt Lëtzebuergesch sech vis-à-vis vun anere Sproochen behaapt kann an d'Schlappen net verléiert. Duerfir féiert kee Wee laanscht eng breet gefächerter Offer vu Lëtzebuergeschcoursen, Congé linguistique, informatesch Léierprogrammen a villen aneren Instrumenter, déi nach kënnen entwéckelt ginn.

An deem Zesammenhang begrësse mir, datt de Statut vun Lëtzebuergesch mat dësem Projet de loi widerhi gestärkt soll ginn, Här Minister, datt d'Regierung och ustriert, Lëtzebuergesch als offiziell Sprooch vun der Europäescher Unioun unerkannt ze kréien a se an eiser Verfassung ze verankeren.

Dir Dammen an Dir Hären, deem géintiwwer steet natierlech eis Sproochevillfalt, déi zu Lëtzebuerg esou grouss ass wéi a kengem anere Land op der Welt. Esou wéi den Eiffeltuerm de kulturelle Räichtum vu Paräis symboliséiert, esou symboliséiert eis Sproochevillfalt de kulturelle Räichtum vu Lëtzebuerg. A wann ech vu Sproochevillfalt schwätzen, da mengen ech domat och eise sozialen Zesummenhalt an eis Oppenheet no baussen hin. Et ass ganz genee dee Volet, deen an der ganzer Diskussioun ronderëm eis Sprooch net däerf vergiess gi mat alle Vir- an Nodeeler, déi d'Villsproochegkeet nun emol mat sech bréngt, a mat allen Erausforderungen, déi mir och an Zukunft musse meeschten.

Nieft dem Bildungswiesen, wou nëmme 37% vun de Kanner Lëtzebuergesch als Mammesprooch schwätzen, ass den Aarbechtsmaart wahrscheinlech dee Beräich, an deem d'Vir- an d'Nodeeler vun der Méisproochegkeet een mat stäerkste weisen. D'Nodeeler begéint sech net a groussen, oft internationale Betriber, wou déi intern Kommunikatioun meeschtens keng weider Problemer schafft an a ville verschiddene Sproochen ofleef, mat Franséisch an neierdëngs Englesch un éischter Plaz.

D'Nodeeler vun eiser Méisproochegkeet begléit een deemtgeint staark am Spidols- a Flegesecteur. Dat ass bekannt an et gëtt ëmmer op en Neits Ulass zu Onzefriddenheet. Regelméisseg kënn et an de Spideeler, Alters- a Fleegeheimer zu engem Dialogue de sourds, well d'Barriären tëschent der Sprooch vun den Assuréen an der Sprooch vun de Salariéen oft net ze iwwerwonne sinn. Dobäi ass et weder d'Schold vun de Patienten nach déi vun de Salariéen, datt dës Barriären esou héich sinn. Eng bekannt Ursach läit doran, datt um Lëtzeburger Aarbechtsmaart net genuch Personal ze fannen ass, fir d'Besoien an deem Secteur ofzedecken. De Gros vum Fleegepersonal muss nun emol dowéinst am Ausland rekrutéiert ginn.

Dobäi kënn en zweete Facteur: Enger Ëmfro no si momentan beim Personal 30 verschidden Nationalitéiten vertrueden a bei de Patienten iwwer 160 Nationalitéiten, déi a 40 verschiddene Sproochen kommuniquéieren. Dat ass esou am CHL. An ech denken, an aneren Institutionen ass et net vill anescht.

Laut dem Gesetz huet awer all Patient en Usproch drop, datt an där Sprooch mat him geschwat gëtt, déi e versteet. Datt dat hei net evident ass, wann esou vill Sproochen geschwat ginn, dat wësse mer alleguer. D'Situatioun ass also komplex. A fir komplex Problemer ginn et keng einfach Léisungen.

De Strategiepabeier an den Aktionsplang fir d'Fërdierung vun der Lëtzeburger Sprooch hunn de Verdéngscht, dat soen ech ganz kloer, konkret Moossnamen opzewiesen, déi eis Sprooch solle stäerken a Feelentwécklung solle entgéintsteieren, ebe grad um Niveau vun de Schoulen a vum Gesondheits- a Flegesecteur a villen aneren. Quitte datt d'Diskrepanz tëschent de geplangte Moossnamen an hirer Ëmsetzbarkeit nach ze wënschen iwwreg léisst, dat ass vun enger Rei Akteure kritiséiert ginn, esou stelle se trotzdem eng gutt Basis duer, fir widerzekommen.

Déi éischt Aufgab vum Kommissär, dee mat dësem Projet de loi geschafte gëtt, muss eiser Meenung no dora bestoen, d'Moossnamen op hir Machbarkeit hin ze iwwerpräieren an de Fall gesat nozebesseren. Wichtig ass och, Här Minister, datt d'Ëmsetzung etappeweis evaluéiert gëtt, esou wéi d'Madamm Mélanie Wagner vun der Uni Lëtzebuerg sech haut de Moien um Radio 100,7 ausgedréckt huet.

Mir kënnen effektiv net 20 Joer waarden, huet si och gesot, fir erauszefannen, wéi eng Moossname gräifen a wéi eng net. Dat ass evident. Datt sämtlech Coursé fir Lëtzebuergesch, déi an eise Land offréiert ginn, an enger Plattform sollen zesummeffléissen, ass an deem Kader eng gutt Dispositioun. Si erlaabt net nëmme, d'Ëffentlechkeet iwwert déi gesamt Offer ze informéieren - haut ass et esou, datt een net ëmmer weess, wou Coursen ze fanne sinn an a wéi engem Niveau -, si erlaabt och, ze analyséieren, wéi et mat der Quantitéit an der Qualitéit vun alle Coursé steet respektiv wéi wäit eis Sprooch effektiv an ëffentleche Servicer geschwat gëtt a wéi wäit net.

Fir eng Situatioun ze verbesseren, Dir Dammen an Dir Hären, brauch een näamlech verlässlech Daten an net just Gefiller an Emotiounen, déi bekanntlech seier héichkachen, wa Leit sech sproochlech net verstinn. An eisen Ae bitt de Plang zur Fërdierung vun der Lëtzeburger Sprooch jiddefalls e gudden Usaz. Virun allem weist en, datt dës Regierung de Kapp net an de Sand stécht, wann et drëms geet, eiser Sprooch méi Gewicht ze ginn. A wéi seet een esou schéin: „Wien näischt mécht, deen näischt brécht.“

Méi kulturell ugehaucht ass dann d'Missioun vum Zenter fir Lëtzeburger Sprooch, deen och mat dësem Projet de loi geschafte gëtt. E kritt den Opdrag, sech net nëmme mat der Festlegung vum Lëtzebuergesch am Alldag ze befaassen, mä och mat senger Geschicht, senger Norméierung, der Orthografie a sengen Dialekter.

Als Gréng fanne mir dee Volet ganz interessant a wichteg. Engersäits muss d'Geschicht vun eiser Sprooch natierlech héichgehalde ginn, an domat och hir Etymologie, déi de Sproochmatters Alain Atten jo op eng ganz pädagogesch an humorvoll Manéier ëmmer ze vermëttelte weess a senger Sendungen. Anerersäits gesi mir nach vill Fuerschungs- an Dokumentationspotenzial um Niveau vun den Dialekter, déi zu Lëtzebuerg zwar nach geschwat ginn, mä lues a lues zréckgedrängt ginn.

Den Ufank vum Dialektstierwe geet u sech zréck op d'1920er, 1930er Joren, wou de Radio sech an de Wunnhaier vun de Familljen niddergelooss huet. Mat deem Medium huet och dat Héichlëtzebuergesch méi wéi jee Agang an d'Wunnenge fonnt an huet d'Familljen an enger eenheetlecher Sprooch beriselt. D'Resultat ass, datt d'Dialekter u Bedeitung verluer hunn a widerhin u Bedeitung verléieren.

Besonnenes bei deene Jonken hält d'Zuel vun Dialektschwätzer konstant of, während d'Sprooch vu ville Jonken ëmmer méi mat Anglizismen an nei geschafene Wieder vermëscht gëtt, net nëmme zu Lëtzebuerg, mä generell.

D'Sproochfuerscher bewäerten dës Entwécklung net direkt negativ, mä stinn dem Verloscht vun den Dialekter éischter neutral vis-à-vis. An trotzdem bedeit de Réckgang vun den Dialekter an eisen Aen e kulturelle Verloscht. Dialekt huet ëmmerhi vill mat regionaler Kultur ze dinn. A wann eng speziell Ausdrucksweise ewechfällt, da geet domat och e Stéck vu regionaler Kultur verluer. Aus deem Grond begrësse mir ausdrécklech, datt den Zenter fir d'Lëtzeburger Sprooch sech mat dëser Matière soll beschäftegen, dëst an Zesummenaarbecht mat eise kulturellen Instituter.

Bleift dann nach de Conseil fir d'Lëtzeburger Sprooch, dee jo scho besteet a mat dësem Projet de loi eng legal Basis kritt.

Dir Dammen an Dir Hären, generell begrësse mir, wéi gesot, all dës Dispositiounen, well se de Stellwäert vum Lëtzebuergesche stäerken, ouni de Räichtum vun eiser Sproochevillfalt a Fro ze stellen. All Effort an déi Richtung ass wichteg. Wichtig an eisen Aen ass awer och, datt d'Kaz hir Jonk nach fénnt an deem ganze Bësch vun Institutionen, Programmer a Strukturen, déi et mëttlerweil um Niveau vun der Sproochefërdierung gëtt. Kompetenz- a Postegerangel, Intransparenz an Iwwerschneidungen vun de Missiounen vun deem engen an deem anere wiere kontraproduktiv a mussen op alle Fall verhénnert ginn.

Dir Dammen an Dir Hären, ofschléissend wéilt ech dem Här Lamberty nach Merci soe fir säi gudden a ganz originelle Rapport, deen zum Deel op Lëtzebuergesch an zum Deel op Franséisch redigéiert ginn ass. Dat hate mer bis haut nach ni, souwäit ech mech kann erënnern.

(Interruption)

Wéi gutt eis Sprooch sech mat anere Sproochen verdréit, gesäit een awer net nëmme am Rapport vun dësem Projet de loi. Vill vun eis konnten et och op Nationalfeierdag an der Philharmonie erliwien, wou eis kulturell a sproochlech Villfalt nees zum Droe koom.

Här President, ënnert dem Stréch kënn et och net ëmmer drop un, a wéi enger Sprooch ee schwätzt, mä et kënn ëmmer drop un, wat ee seet.

An deem Sënn ginn ech den Accord vun der grénger Fraktioun a soen lech Merci fir d'No-lauchteren.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och. Nächste Riedner ass den Här Fernand Kartheiser fir d'ADR.

► **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Villmools Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, ech fänken och u mat engem Merci un den Här Lamberty fir säi Rapport. Ech muss alerdéngs soen, datt beim Burka-Gesetz d'ADR de Rapport op Lëtzebuergesch geschriwwen hat. Ech mengen, dee war also e bëssen éischter do wéi dem Här Lamberty säin, wat awer näischt vum Meritt ewechhëlt, fir e Rapport op Lëtzebuergesch ze schreiwen.

Mir sinn als ADR mat dësem Gesetz d'accord. Mir stëmmen et. Mir stëmmen et, well keen eis soll kënnen soen, datt, wann eng Moossnam geholl gëtt, fir d'Lëtzeburger Sprooch ze stäerken, mir déi wären, déi dat net géifen ënnestützen. Dat heescht net, datt mer alles gutt fannen, wat an dësem Gesetz steet. Dat heescht net, datt mir et esou géife maachen, wéi et an dësem Gesetz steet. Mä dat heescht, wann eppes gemaach gëtt fir d'Lëtzebuergesch, da si mir op där Säit vun deenen, déi dat ënnestützen.

Mä ech wéilt awer d'Regierung felicitéieren an déi dräi Parteien, déi dëst gemaach hunn, net fir den Inhalt vun dësem Gesetz, mä fir hire Culot. Dräi an en hallwe Mount virun de Wahlen kënn eng Koalitioun, déi fënnf Joer oder bal fënnf Joer eng Moossnam no där anerer géint d'Lëtzeburger Sprooch geholl huet, heihinner a mécht esou, wéi wa se mat dësem Gesetz elo eppes fir d'Lëtzeburger Sprooch géif maachen.

Eng Koalitioun, déi higaangen ass a Segregatioun no Nation an no Sprooch an eise Schoulsystem ageféiert huet. Eng Koalitioun, déi multilingual Fréierzéiung ageféiert huet. An hei gëtt gesot, dat wär, fir datt Lëtzebuergesch an d'Crèche kënn. Neeb, esou ass et net! Well wann d'Regierung dat gewollt hätt, dann hätt se sollen e Gesetz maachen, no deem an all Crèche muss Lëtzebuergesch geschwat ginn. Mir brauche kee Franséisch dofir a lëtzebuergeschsproocheg Crèchen.

Mir haten nach bei der Madamm Delvaux déi Iddi, fir eng lëtzebuergeschsproocheg Sektoun

an de Lycéeën anzeféieren. Dovunner ass hei keng Rieds méi gaangen. Mir haten net genuch Ënnestützeng fir d'Lëtzebuergesch an de Grenzregiounen. Eng Radiosfrequenz, déi op Lëtzebuergesch war, gëtt et elo nëmme nach op Franséisch. D'Nationalitéitgesetz: De Sproochenniveau ass erofgesat gi mat der Hëllef vun der CSV, fir et net ze vergiessen, fir d'Lëtzeburger Nationalitéit ze kréien. A wien 20 Joer am Land ass, ouni e Wuert Lëtzebuergesch geléiert ze hunn, dee kritt d'Nationalitéit geschenkt, eng Iddi vun der CSV a vun lech matgedroen.

Wa mer hei Berufstitelen aus dem Ausland unerkannt hunn aus europäeschen Direktiven, hu mir gesot: Mir musse Lëtzebuergesch dräischreiwen. Dat ass all Kéiers refuséiert ginn. Haut hu mer am Spidolsweise bei deenen eelere Leit an den Heemer déi Situatioun, datt mer eben déi Sproocheproblemer hunn. Dat ass net vum Himmel gefall, dat ass eng Karenz vun der Lëtzeburger Politik, déi dat verursaacht.

Mir hate gefrot, datt bei LuxTram soll Lëtzebuergesch geschwat ginn. Et ass refuséiert ginn. Mir hunn an dëser Legislaturperiod d'Fonction publique, déi ëffentlech Funktioun ëmmer méi opgemaach fir Leit, déi kee Lëtzebuergesch kënnen, och an der Educatioun, wou et jo wichteg wär, datt een dat kann.

D'ADR huet an engem Wahlprogramm nom aneren dofir militéiert, datt Lëtzebuergesch soll als europäesch Sprooch unerkannt ginn. Wat si mer ausgelacht ginn! Bis virun annerhallwem Joer de Minister Meisch dat och gesot huet. An elo gesi mer, datt dat hei soll och promouvéiert ginn, awer eréischt iergendwéini no de Wahlen, well effektiv esou vill Resistenz och an dëser Koalitioun do ass, datt et net soll gemaach ginn. Mir stinn dozou!

D'Lëtzeburger Sprooch gëtt vun dëser Koalitioun als Geisel geholl, fir déi nei Verfassung mat duerchzekréien. Mir hunn als ADR eng Proposition de loi gemaach, fir d'Lëtzeburger Sprooch elo kënnen an d'Verfassung eranzuschreiwen. De Statsrot huet dat aviséiert. Mir kéinten dat am Juli nach ofstëmmen. Et gëtt net gemaach, well gesot gëtt: „Déi nei Verfassung, do kënn d'Lëtzebuergesch dran.“ Dat ass d'Geisel, d'Lëtzeburger Sprooch, fir datt déi nei Verfassung soll méi appetitlech ausgesinn, trotz all hire Problemer. Op dee Wee gi mir net mat. Mir kënnen Lëtzebuergesch och esou an direkt an d'Verfassung eraschreiwen, ouni déi nei ze brauchen.

D'CSV kënn heihinner a mécht eigentlech dat Spill mat vun der Regierung. Mir haten eng Motioun no där anerer an deene leschte Joren hei proposéiert fir d'Lëtzeburger Sprooch. D'CSV huet se all refuséiert, alleguer!

D'Lëtzeburger Sprooch: Iwwert de Rettungsdéngscht, fir en op Lëtzebuergesch ze nennen. Datt déi Leit, déi do engagéiert ginn, misste Lëtzebuergesch kënnen, wat jo an Noutsituatiounen wichteg ass. Iwwert de Rekrutement a verschiddenen Administratiounen. Iwwert d'Promotioun vum Lëtzebuergesch an den Administratiounen. Alles huet d'CSV refuséiert! An haut kënn se heihinner a wéilt sech zum Affekot vun der Sprooch maachen. Och dat ass Hypokrisie.

► **Une voix.** - Jee, jee, jee.

► **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Mir hunn hei u sech en Angschtgesetz, en Angschtgesetz virum Wieler, en Angschtgesetz och virun der ADR. Ech war siele méi houfreg, an dëser Partei ze sinn, well ouni eis géif et dat hei net ginn.

(Brouhaha)

Ouni d'Petitioun fir d'Lëtzeburger Sprooch géif et dat hei net ginn. Et ass en Angschtgesetz. An de Slogan vun der DP „Zukunft op Lëtzebuergesch!“ ass en Angschtslogan, e Panik-slogan, fir dräi an en hallwe Mount virun de Wahlen sech duerstellen als eng Partei, déi eppes fir d'Sprooch wéilt maachen.

An deem Text, dee mer presentéiert kruten, ass iwwerall, wou iwwert d'Lëtzeburger Sprooch geschwat gëtt, gläichzäitig vun der Méisproochegkeet rieds. All Kéiers gëtt sech bal entschëllegt, wahrscheinlech ënnert dem Afloss vun deene grénge Kolleegen, datt een eppes wéilt maache fir d'Lëtzeburger Sprooch ouni gläichzäitig och fir déi aner Sproochen. Mä kee Mënsch hei am Land - ech hunn nach ni ee gesinn - seet: „Mir musse Lëtzebuergesch promouvéieren op Käschte vun enger anerer Sprooch!“ Dat ass eng Fantasie, eng Fantasterei vun dëser Regierung. Dat gëtt et net!

► **M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse.** - Dir

hutt et grad am Zesummenhang mat de Crèchè gesot, Här Kartheiser.

► **M. Fernand Kartheiser** (ADR).- Alleguer wësse mer, alleguer wësse mer, datt d'Méisproochegkeet wichteg ass an engem klengen Land wéi eisem. An et ass ni d'Diskussioun gewiescht, datt d'Lëtzebuergesch soll op Käschte vun enger anerer Sprooch entwéckelt ginn.

► **M. Claude Meisch**, *Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse*.- Dir hutt et grad gesot am Zesummenhang vun de Crèchen.

► **M. Fernand Kartheiser** (ADR).- Mir hunn hei e Land, wou d'Lëtzebuergesch wierklech Problemer huet. Dir kënnt mat Statistike vun der berühmter TNS ILReS kommen, wéi Der wëllt, mat Äre 77%, mir wëssen, datt Lëtzebuergesch eng menacéiert Sprooch ass, mir erliewen et am Alldag.

A wat proposéiert Dir eis? Bürokratie, e Kommissär ouni Kompetenzen. Dat brauche mer net. Dir proposéiert eis en Zwanzegjoresplang, fir iwwer véier Wahlen ewechzekommen, ouni Evaluatioun, ouni iergendeen Inhalt. Et gëtt emol ausgeschafft, et gëtt temporiséiert. Dir proposéiert eis en Zenter fir d'Lëtzeburger Sprooch. Mir hu genuch Institutiounen. Mir brauche kee Kuddelmuddel vu ville verschiddenen Institutiounen. An de Conseil fir d'Lëtzeburger Sprooch soll mat Benevole fonctionnéieren. Do gesäit ee jo och, wéi wichteg lech dat eigentlech ass.

Wat soll gemaach ginn? Eng Ausstellung iwwert d'Lëtzeburger Sprooch. Fein. Bei den Internetsitte solle verschidde Contenuen, heescht et, op Lëtzebuergesch iwwersat ginn, emol net alles. An et sollen Etüde gemaach ginn iwwert de Sproochgebrauch bei deene jonke Leit. Fein. Awer och dat alleng rett net eis Sprooch an eis Zukunft, eis kulturell Zukunft, mat der Lëtzeburger Sprooch.

Mir hunn an deene leschte Joren esou vill Saache gehat, déi Dir hei als Avantagen, als Engagement fir Lëtzebuergesch duerstellt, déi iwwerhaapt keng sinn. Dat ass zum Deel absurd, wat Der eis hei sot. An de Lycéén Orthografie als Optionsfach. Firwat net als normaalt Fach? Firwat ass dat net Deel vun deem, wat soll gemaach ginn?

De Congé linguistique, deen zu 50% bezuelt gëtt. Ech mengen, beim Spuerpak ass dee Prozentsaz nach erfogest ginn. Dir sot, am soziale Secteur „kann“ den Agreement mat Konditione verbounne ginn. Firwat „muss“ en net mat Konditione verbounne ginn? Et gëtt keng nei Obligatiounen am Gesondheetswiesen. Beim Contrat d'accueil et d'intégration, do kann een eng vun dräi Sproochen besichen, fir gefërdert ze ginn. Eng vun dräi Sproochen, net Lëtzebuergesch. An trotzdem steet dat hei an deem Gesetz. Wat huet et do verluer?

Dat ass dach net kohärent. Da sot Der, mir féieren en nationalen Dag fir d'Lëtzeburger Sprooch an. Fir d'ADR gëtt et 365 Deeg am Joer fir d'Lëtzeburger Sprooch. Dir wëllt en nationale Präis aféiere fir d'Lëtzebuergesch. Och dat kléngt gutt, mä all zwee bis dräi Joer. Wou ass do den Engagement? Wat ass dat fir e Wëllen? Datt Dir lech net schummt, eis esou eppes heihinner ze leeën!

Dir hutt an Ärem ganzen Text eigentlech just zesummegekraazt, wat Dir mengt, wat nach kéint als Argument gëllen, fir iergendeen Engagement vun der Säit vun deser Regierung fir eis Sprooch ze dokumentéieren. Eis iwwerzeegt Der net. A wann et nach iergendee Beweis gebraucht hätt, datt Der iwwerhaapt net als Gambia-Regierung hannert deser Sprooch stitt! Trotz alle Gedichter - an dat ass esou schéin lech nozelauschten, wann Der un en Dicks erënnert an un esou vill aner Leit - mä de politesche Wëllen, an eiser politescher Landschaft an der Realitéit vum Land, eiser Sprooch no vir ze hëllefen, dee feelt.

An an deem Gesetz iwwert d'Promotioun vun der Lëtzeburger Sprooch, do ass en Artikel 9 dran - just fir deen ze zitieren - an an deem Artikel 9, do geet et ëm en Zenter fir d'Lëtzeburger Sprooch. A wësst Der, wat een net brauch, fir am Zenter vun der Lëtzeburger Sprooch ze schaffen? Lëtzebuergesch! Well d'Regierung seet: „Et geet duer, wann een en C1 huet an enger Sprooch“ - dat muss awer kee Lëtzebuergesch sinn – „an enger vun deenen dräi administrativ Sproochen vum Land.“

Dat ass dach de Beweis vun enger Absurditéit, vun enger Hypokrisie, vun engem Netwëllen, wann Der higitt an Dir schafft en Zenter fir d'Lëtzeburger Sprooch, an deem déi Leit, déi

do solle schaffen, eis Sprooch emol net kënnen!

Ech muss e Fazit zéien. Mir stëmmen et mat. Ech hunn lech jo gesot, firwat mer et matstëmmen.

(Interruption et hilarité)

Normalerweis géife mer esou e Gesetz ni matstëmmen, well et huet net den Niveau vun deem, wat mir als ADR kéinten approuvéieren. Mä mir sinn net déi, déi dat do wëlle bremsen. Mä ech soen lech awer, et gëtt hei am Land, mat deser Diskussioun, déi mer haut haten, mat der Hypokrisie vun der CSV, et gëtt an deem Land eng Partei, déi sech kloer, däitlech, éierlech an engagéiert fir d'Lëtzeburger Sprooch asetzt, an dat ass d'ADR.

An ech soen lech Merci.

► **M. Gast Gibéryen** (ADR).- Très bien!

► **Une voix**.- Dat hätte mer elo net geduecht.

► **M. Alex Bodry** (LSAP).- Une seule voix.

(Hilarité)

► **M. Gast Gibéryen** (ADR).- Jo, op déi kënnt et un.

► **Une voix**.- An nach net op Lëtzebuergesch.

(Hilarité)

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Jo. An d'Wuert huet elo den Här Marc „Bam“.

► **M. Marc Baum** (*déi Lénk*).- Wann, dann Escher, wann ech gelift, dann „Bom“ an net „Bam“.

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Okay, „Bom“. Gebongt.

(Hilarité)

► **M. André Bauler** (DP).- Familiennimm kann een net deforméieren.

► **M. Marc Baum** (*déi Lénk*).- Den Här Minister huet elo grad zéng Minutten nogelauschart. An ech fäerte ganz, datt dat do en Deel ass vun der „Zukunft op Lëtzebuergesch!“ Op jidde Fall vun där Zukunft, déi mir perséinlech grujelt. Viru 15 Méint hate mer hei an der Chamber schonn eng Debatt iwwert d'Promotioun vum Lëtzebuergesch. An och deemools hu mer scho gesot, datt der Regierung hir sougenannte Strategie bei Wäitem net duegeet, datt et virun allem keng Strategie ass, och wann duerchaus interessant Elementer dra sinn. Well fir eng Strategie ze entwéckelen, bräicht een als Alleréischt Ziler, déi een definiert. Et bräicht een Objektiv, déi een erreeche wëllt, an dat géif da viraussetzen, datt mer déi dann och benenne missten, oder datt mer och benenne missten, wou eis Sproochelandschaft dann an zwanzeg Joer soll sinn oder wéi déi da soll ausgesinn.

Ech si mer och bewosst, datt dat certes net einfach ass, fir esou en...

► **Une voix**.- Certes?

► **M. Marc Baum** (*déi Lénk*).- Ech wëll elo net ee vun deene sinn, déi d'Lëtzeburger Sprooch „menacéieren“, wéi ech virun heieren hunn, duerfir: Ech si mer bewosst, datt dat sécher - sécher! - net einfach ass, mä ech mengen, datt et awer den intellektuellen Effort, den intellektuellen Opwand, duerchaus wäert wier.

(Hilarité)

Et hätt näamlech bedeit, datt een domadder hätt kënne Perspektiven opmaachen, a wéi engem Zesummenhang déi verschidden Initiativen, déi an där Strategie dra sinn, da géife stoen. Dovunner war an ass och bis elo eiser Meinung no keng Spuer. Mä et ass eppes gemaach ginn, näamlech een Element vun der Sproochesituatioun zu Lëtzebuerg erausgeholl ginn, an dat ass d'Lëtzeburger Sprooch, an et ass beschriwwen ginn, wéi eng Instrumenter, Institutiounen ee schafe soll, fir déi ze fërderen.

Et muss een awer soen, dat ass scho relativ einfach. Well wann et eppes gëtt, wat wierklech konsensfäeg ass, dann ass et, datt mir alleguer, déi mir hei sëtzen, d'Lëtzeburger Sprooch fërdere wëllen. Et gëtt net eng eenzeg Kraaft, net eng eenzeg politesch Kraaft hei zu Lëtzebuerg, déi géint d'Fërderung oder d'Promotioun vum Lëtzebuergesch ass. Och wann et Kräfte ginn, déi net midd ginn, dat ëmmer nees erëm ze behaupten, an och behaupten, eis Sprooch wier um Ausstierwen, wat objektiv falsch ass. Eng Sprooch, déi an de Kommunikatiounsmëttelen esou oft - esou dacks - benotzt gëtt wéi déi Lëtzebuergesch, an an der rezenter Vergaangenheet ëmmer méi benotzt gëtt, déi ass definitiv net virum Ausstierwen.

Ech hu Bréiwer vu menger Mamm gelies, déi si un hir Eltere geschriwwen huet, déi huet si op Däitsch oder Franséisch geschriwwen. Haut géif kee méi seng Bréiwer un d'Elteren op Däitsch oder Franséisch schreiwen, mä op Lëtzebuergesch. Dat heescht, d'Sprooch ass wäit ewech dervun, datt se ausstierft.

► **Plusieurs voix**.- Très bien!

(Hilarité)

► **M. Marc Baum** (*déi Lénk*).- Lëtzebuerg ass e Land, wou definitiv méi Sproochen geschwat ginn. An et ass jo och duerfir, datt mer soen: Lëtzebuerg ass e méisproochegt Land. An déi méi Sproochen, déi geschwat ginn, déi sinn Deel vun eiser Geschicht a sinn domadder och Deel vun deem, wat mir dann ëmmer gären eis Identitéit nennen.

An déi Méisproochegkeet stellt awer och eng Erausforderung un eis Gesellschaft. An déi Erausforderung gëtt méi grouss, wat souwuel d'Intensitéit vun deene méi Sproochen an d'Luucht geet wéi awer och d'Sprooch selwer. War et an der Vergaangenheet virun allem dat Däitscht an dat Franséisch, wat nieft dem Lëtzebuergesch d'Méisproochegkeet ausgemach huet, esou ass an de vergaangene Jorzéngte virun allem d'Englescht bäikomm, an a verschiddene Berufssparten duerch d'Immigratioun och nach aner Sproochen wéi d'Italiesch, d'Portugiesesch.

An déi Méisproochegkeet ass eng Erausforderung fir eis Gesellschaft a se ass virun allem eng Erausforderung fir all d'Leit, déi hei am Land wunnen, liewen a schaffen, also souwuel fir déi, déi hei gebuer sinn, wéi och fir déi, déi heihinner geplënnert sinn oder all Dag duerch hir Aarbecht zum Räichtum vun eisem Land bäidroen. Fir all déi Leit, fir eis ganz Gesellschaft, ass d'Méisproochegkeet eng Erausforderung. An duerfir menge mir och, datt et sënnvoll gewiescht wier, deem ganze Phänomeen vun der Méisproochegkeet seng Opmierksamkeet ze widmen, ze ginn, an net nëmmen een Element erauszehuelen, wat sécher interessant ass, näamlech d'Promotioun vum Lëtzebuergesch, mä et am gesamte Kontext ze gesinn.

Eis Sprooch, déi ass, an dat hu mer och scho gesot, jonk op där enger Säit, se ass awer och historesch gewuess. A se ass och ganz enk verbounne mat der Méisproochegkeet zu Lëtzebuerg. Doduerch, datt se esou jonk ass, huet se eben d'Fäegkeet, d'Capacitéit, fir aner Sproochen a sech selwer opzesuckelen.

Keen anere wéi mäi Virriedner huet haut déi Ried gehale vun alle Riedner zu deem heite Gesetzestext, déi am meeschte franséisch Terme benotzt huet! An dat ass d'lëtzebuergesch Sprooch, well souwuel däitsch Termen dra si wéi och franséisch Termen a well se austauschbar sinn. An dat ass d'Stärkt an d'Kraaft vum Lëtzebuergesch!

An duerfir menge mer och, datt dat Lëtzebuergesch sech immens gutt eegent, fir eng Bréckesprooch ze sinn, fir genau dat ze maachen, wat eist Land, op jidde Fall an der Vergaangenheet, och ëmmer konnt maachen a gemaach huet, näamlech eng Bréck ze sinn tëschent deenen zwee grouse Kulturkreesser, dem germaneschen an dem romaneschen, wou mer dertëscht leien.

Här President, de Projet selwer elo. Mat deem Projet ginn e Kommissär, en Zenter an e Conseil fir d'Lëtzeburger Sprooch geschafen. An deenen dräi Institutiounen sollen - op jidde Fall hunn ech et esou erausgelies - an enger éischer Phas insgesamt véier Leit haaptberufflech schaffen; also deen ee Kommissär, dann den Direkter vum Zenter an zwee Mataarbechter.

Och wa mer mengen, datt d'Missiounen, d'Aufgaben an d'Funktiounen vun deenen dräi nei geschafenen Institutiounen duerchaus sënnvoll an ënnerstëtzenswäert sinn, a mer duerfir och de Projet matdroen, mengen ech, datt awer aner Instanzen och eng ganz Rëtsch Froe gestallt hunn, déi, mengen ech oder menge mir, op jidde Fall hir Berechtegung hunn.

Éischters, et stellt sech wierklech d'Fro, ob mer domadder net nees e weideren administrative Waasserkaap schafe mat enger lwwerkomplexitéit u Strukturen, u Prozesser, déi éischer d'Promotioun vum Lëtzebuergesch kënnen net onbedéngt verhënnern, mä awer dee Prozess net onbedéngt esou séier kënne widerféieren, wéi wann een do méi eng eenheetlech Struktur geschaaft hätt.

Et ass och onkloer, dat ass den zweete Punkt, oder mer fannen et op jidde Fall onkloer, datt d'Kompetenzopdeeling net esou vuneneen ofgetrennt ass, datt ee wierklech soe kéint: „Deen een ass fir dëst zoustänneg, deen anere fir dat“, an datt et virun allem och kloer wier, wéi déi verschidden Instanzen géife mateneen interagéieren, well déi entsprechend Dispositionen sinn am Text awer relativ vag. An dat ass awer och ee vun de Kritikpunkten oder vun de Bedenken, déi an de verschiddenen Avisen zur Sprooch komm sinn.

Här President, et ass och een Element vun deem Projet, dat ass d'Promotioun vun der lëtzebuergescher Kultur, a mer haten och scho viru 15 Méint gesot, datt et net onbedéngt e weidere Präis misst ginn, deen dann elo iwwerrecht gëtt, well mer mengen, datt et schonn

eng ganz Rëtsch Präisser gëtt a virun allem datt et och net vill hëlleft, wann een zum Beispill engem Literat de Servais-Präis iwwerrecht an de Kulturminister verwiesselt en zoufälligerweis mat sengem Brudder. Dat wier ongeféier esou, wéi wann de Sportsminister den Andy an de Frank Schlech géif matenee verwiesselen.

(Interruption)

Mä ech mengen, datt d'Wäertschätzung vun de Kënschtler, déi och op Lëtzebuergesch schaffen, datt déi anescht misst orientéiert sinn an datt déi wesentlech méi e grouse Bestanddeel misst si vun der lëtzebuergescher Fërdierung. An dat ass genau dat, wat den Nico Helminge och 2008 gesot huet, wéi en eng éischte Kéier de Batty-Weber-Präis kritt huet.

Mä de Problem ass awer an eisen Aen an där ganzer Diskussioun ronderëm d'Lëtzebuergesch an déi lëtzebuergesch Kultur, datt een den Androck net lassgëtt, datt et guer net ëm d'Lëtzebuergesch geet, mä datt et ëm eppes anescht geet. Et geet ëm dat Däitscht an de soi-disant Gëigner vum Däitschen: dat Franséisch!

Och virun ass gesot ginn - ech hu mer et opgeschriwwen -: „Mir brauche kee Franséisch an de Crèchen.“ An et ass erstaunlech an et bestärkt mech doranner, datt déiselwecht Leit, déi no bausse soen, datt si déi eenzeg wieren, déi fir d'Lëtzeburger Sprooch sinn, awer guer net begeeschtert sinn, wann anerer e Virschlag maachen, fir op Lëtzebuergesch ze alphabetiséieren! Dat ass erstaunlech, well dat misst jo eigentlech vun deenen direkt opgegraff ginn. Ma neen, et geet eben net ëm d'Lëtzebuergesch. Et geet ëm d'Däitscht!

Et geet ëm déi soi-disant Frankonisierung, déi zu Lëtzebuerg géif stattfannen. An dat sténkt awer, well dat erënnert eis u ganz schwaarz Kapitele vun eiser Geschicht, wou och schonn esou oder esou äänlech Kulturkämpf gefouert goufen. Deemools huet et net „d'Frankonisierung“ geheescht, mä „d'Verwelschung“ vum Lëtzebuergesch. Den Inhalt war awer genau deeselwechten. An ech denken, datt mer eis vun deem a vun deenen Elementer wierklech keng Lektione ginn ze loosse hunn, wéi den Émgang vun eiser Sprooch ass a wéi mer wëllen eis lëtzebuergesch kulturell Identitéit och oppen an an Zukunft weider affirmativ no vir droen.

Här President, ech halen dann op och mat engem Gedicht. Ech sinn inspiréiert gi vun engem aneren Auteur, awer och engem lëtzebuergeschen Auteur, deen Deeler vun deser Debatt fir mech ganz gutt resuméiert. Et ass de Poutty Stein.

„Du meng Heemecht, Lëtzeburg,

Staark am Soff, mä soss net ureg,

Huwermeil gëtt Huwerpangkuch,

A wann et päift, da fiert den Zuch.“

Ech soen lech Merci.

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Merci och. Domat ass eis allgemeng Diskussioun ofgeschloss. An den Educationminister, den Här Claude Meisch, huet d'Wuert.

Prise de position du Gouvernement

► **M. Claude Meisch**, *Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse*.- Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, normalerweis géif ech hei ufänken an dem Rapporteur Merci soen, dem Claude Lamberty, dat maachen ech och, an da géif ech bei esou enger breet erwaarter Zoustëmmung och dann dem Plenum Merci soen, datt jiddwereen hei mat grousser lwwerzeegung, oder bal jiddwereen, dat Gesetz da géif stëmmen. Dat kann ech haut jo schlecht maachen, well et schéngt jo awer esou ze sinn, wéi wann deen een oder aneren Deputéieren hei manner aus lwwerzeegung, mä aus takteschen lwwerleungen dat Gesetz géif stëmmen. Dat ass op jidde Fall de Mëtteg hei kloer an däitlech ginn.

Ech wëll, Här President, ufänken, net fir mech entschëllegen, well et war net esou gesot. Et war net meng Intentioun, dat kënne mer awer gären dann eng Kéier zesummen nolauschten, der CSV eng Arroganz virzwerfen.

Et ass meng Intentioun, fir drop hinzeweisen, datt Einzelner probéieren, déi Akteuren am Land, déi sech fir eis Sprooch asetzen, an dat op ganz ville Plazen an op ënnerschiddlech Manéiere kënne maachen, heiansdo emol als provinziell an och heiansdo als rietspopulistes duerstellen. Deenen ënnerstellen ech awer eng gewëssen Arroganz. An ech wëll och soen, datt déi dem Debat, engem sachlechen Debat, net ëmmer ganz fërderlech sinn.

Ech hunn do ganz breet viséiert. Mir fale Leit an, déi Politik maachen an ënnerschiddleche Parteien. Mir falen awer och Leit an, déi keng Politik maachen. Mir fale Leit an, déi Politik gemaach hunn. An ech hu sécherlech net hei déi Oppositionspartei, déi gréisste Partei am Haus

Chambre des Députés

Compte rendu officiel

Supplément commun aux quotidiens:

Luxemburger Wort, Tageblatt, Lëtzeburger Journal, Zeitung vum Lëtzeburger Vollek

Contenu rédactionnel:

Service du compte rendu de la Chambre des Députés
Service des relations publiques de la Chambre des Députés
Tél. 466 966-1

Conception, saisie de texte et mise en page:

Polygraphic SA, Esch-sur-Alzette

Concept et coordination générale:

BRAIN & MORE, agence en communication, Luxembourg

Imprimeries:

Saint-Paul Luxembourg SA 2, rue Christophe Plantin L-2988 Luxembourg
Editpress SA 44, rue du Canal L-4050 Esch-sur-Alzette

hei, domadder viséiert. Dat wollt ech kloerstellen. Wann Eenzelner sech do ugeschwat fillen, da solle se dat mat sech selwer ausmaachen.

Nun, trotzdem hunn ech gesot a kann et haut nach eng Kéier widderhuelen, datt d'CSV jo der Meenung ass, dat Gesetz géif hei an eenzelnen Dispositiounen ze wäit goen, et wär ze vill Struktur, déi géif geschafe ginn, et géifen ze vill Poste geschafe ginn, dat géif ze vill Käschte generéieren, fir duerno opbauend dorobber geziilt eng Politik kënnen ëmzesetzen, fir d'Lëtzeburger Sprooch ze fërderen. Dat ass virun enger Rei vu Méint gesot ginn. Dat ass de Mëtteg och hei nach eng Kéier esou widderholl ginn. Dat ass eng Positioun, déi absolutt legitim ass. Ech denken awer, datt mer grad dat dote brauchen.

Mir schafen hei d'Fonctioun vun engem Kommissär, an de Rapporteur huet et am Detail explizéiert, fir virun allem iwwer sämtlech Ministèreen a Verwaltungen ewech eng Koordinatioun hinze kréien tëschent eenzelne Mesuren, fir esou en 20-järegen Aktiounsplang kënnen opstellen, zesumme mat eenzelne Verwaltungen, zesumme mat eenzelne Ministèreen, déi natierlech herno kompetent si fir d'Ëmsetzung dovunner.

Et kënn hei kee Superminister, dee Weisungsbefugnis bis an all Departement vun all Ministère huet, mä et ass awer do, wou eng ganz Rei vu Fiedem zesummelafen. Et ass och do, wou soll gekuckt ginn: Wat kënn dann an deem nächsten Entworf vun deem Aktiounsplang?, an awer gläichzäitig och: Wou si mer da bei der Ëmsetzung dorunner? An da kann natierlech och deementsprechend intervenéiert ginn, wa vläicht dat eent oder dat anert muss ergänzt ginn oder awer vläicht nach méi Drock muss opgebaut ginn.

An deem Sënn ass et absolutt complementaire zu deem Zentrum fir d'Lëtzeburger Sprooch, dee mer mat dësem Gesetz hei schafen, well dee jo nieft der Norméierung vun der Sprooch awer och d'Aufgab huet, selwer Initiativen ze ergreifen, fir d'Lëtzeburger Sprooch ze fërderen. Mir gesi jo bei deem éischten Aktiounsplang, deem d'Regierung virgeluecht huet, wou 40 Mesuren drastinn, awéiwäit dat an eenzel Departementer erareecht. An dat muss och esou sinn. E wär net komplett, wann dat net esou wär.

An do brauche mer een, deem dat och neutral an onofhängeg superviséiert a koordinéiert. An een Akteur, dee ganz konkret och an der Ëmsetzung mat befaasst ass, ass den Zentrum fir d'Lëtzeburger Sprooch. An ech denken, datt deem net onbedéngt déi Positioun huet, fir mat deem ganzen Iwwerbléck, der Distanz an der Objektivitéit kënnen déi Koordinatioun do ze maachen. Duerfir si mer op de Wee gaangen, fir déi zwou Strukturen hei complementaire niefteeneenzenetzen.

Et gëtt dann e bësse belächelt, mir wëilten en 20-Joresaktiounsplang hei opleeën, dat wär jo alles vill ze laang. Nun, ech kann lech emol invitéieren: Gitt emol an aner Länner kucken, déi hir Sprooch wëlle weiderentwëckelen, hir Sprooch stäerken! Do léiert ee ganz schnell, datt mat kuerzfristige Mesuren eigentlech näischt ze erreechen ass.

Et brauch een Zäit an et brauch een och Kontinuitéit. An duerfir, denken ech, ass et wichteg, datt mer eis iwwert dat heiten Instrument, den 20-järegen Aktiounsplang, déi Zäit an och déi Kontinuitéit ginn. An natierlech muss déi och regelméisseg ugepasst ginn. Natierlech muss et esou sinn, datt och innerhalb vun deenen 20 Joer eng Evaluatioun vun der Ëmsetzung gemaach gëtt, datt nei Elementer och kënnen mat erafléissen.

Et ass gesot ginn, dat Gesetz hätt hei nëmmen dräi Kapitel. Nun, et ass jo awer einfach dann och ze liesen an et ass ee relativ schnell

derduerch. Do steet ganz kloer, datt no fënnf Joer eng Evaluatioun vun der Ëmsetzung vum Aktiounsplang gemaach gëtt an en dann och eventuell erweidert gëtt, en ajustéiert wäert ginn. An ech denken, datt dat sech eigentlech vum selwen hei verstee.

Mir falen haut schonn Iwwerleeungen an, déi mer misste mat ophuelen. An et sinn och de Mëtten an der Debatt hei déi eng oder déi aner proposéiert ginn, déi mer eigentlech an eise haitegen Aktiounsplang nach net hunn. Do kann et natierlech net sinn, datt ee muss 20 Joer ofwaarden, fir eng nei Iwwerleeung eng Kéier eranzekréien. A vläicht, wa mer eng Kéier genau kucken, da falen eis och déi eng oder déi aner op, wou mer soen: „Bon, dat doten, dat hu mer erreecht, oder dat doten, dat kënnen mer net erreechen, oder dat doten, dat wëlle mer eigentlech elo mat där doter Prioritéit net méi weider poursuivéieren.“

Duerfir hunn ech och, Här President, fir dat vläicht direkt ze soen, weineg Problemer mat där Motioun, déi vun der CSV-Fraktioun hei abruecht ginn ass. Ech froe mech, firwat d'Chamber deenen eenzelnen Avisen hei, déi virleien, déi dote Prominenz wëllt ginn, mä dat ass dann der Chamber hir Saach. Ech géif just invitéieren, datt, wann een déi Motioun do géif unhuelen, aus deenen dräi Joer, no deenen dann dat Instrument vum Aktiounsplang géif evaluéiert ginn, awer fënnf Joer géif maachen.

Ech menge wierklech, et mécht kee Sënn, d'Instrument selwer als solcht eng Kéier a Fro ze stellen, eier dann awer emol iwwerhaapt en Deel vun där Period eng Kéier duerchlaaf ass, eier een eng propper Evaluatioun vum Instrument selwer ka maachen. Wann een do dräi Joer duerch fënnf Joer géif ersetzen, dann hätt ech sécherlech domadder kee Problem, wann d'Chamber dat géif unhuelen.

Vläicht e Wuert zu der Wichtegkeet vum ganze Bildungssystem. Natierlech ass d'Schoul, natierlech ass d'Crèche, natierlech si Jugendaarbecht, ausserschoulesch Aktivitéiten extrem wichteg, fir d'Lëtzeburger Sprooch u jiddweree weiderzeginn, virun allem och un déi zwee Drëttel vu Kanner, déi an eis Schoul kommen, déi se net doheem als Mammesprooch héieren, léieren an all Dag schwätzen.

Datt dat eis geléngt, weist awer och dee Sondage, datt grad bei deene Jonken d'Lëtzeburger Sprooch praktizéiert gëtt; quasi nëng vun zéng schwätze se a versté se, daitlech méi nach emol, wéi dat an der Moyenne vun der gesamter Populatioun de Fall ass. Dat weist, datt dat doten zum groussen Deel och nach ëmmer ganz gutt fonctionnéiert, obscho mer net ganz vill Stonne fixéiert hunn, wou muss Lëtzeburgergesch geléiert ginn, obscho mer net verlaangen, datt nieft dem Däitschen, dem Franséischen, dem Engleschen oder anere Sproochen, och nach geléiert gëtt, Lëtzeburgergesch ze schreiwen.

Et kann ee sécherlech driwwer nodenken, op wat fir eng Manéier datt dat och kéint geschéien, mä et gesäit een, datt mer eigentlech do nach ëmmer ganz, ganz gutt Resultater erzielen, net ëmmer am Klassenall, mä ganz oft awer am Schoulhaff, wou d'Lëtzeburgergesch un d'Kollege weidergedroe gëtt.

Trotzdem gesi mer awer haut, datt d'Land sech awer an engem gewëssene Rhythmus änner, wéi et vläicht net oft virdrun de Fall war, datt awer ganz vill Leit bei eis kommen, hei wunnen, déi zum Deel och hei schaffen, a wat derzou féiert, datt am Alldag d'Lëtzeburgergesch net onbedéngt als esou präsent empfongt gëtt, wéi esou Statistiken oder esou Ëmfroen dat doten erginn, datt mer och doduerjer e Stéck wäit nach méi musse maache wéi an der Vergaangenheet fir d'Promotioun vun der Lëtzeburger Sprooch, fir kënnen ze kucken, datt nieft deem Effort, dee mer maache bei der

neier Generatioun, déi eropwiisst, fir och ze kucken, datt mer dat bei deenen Erwuessene maachen, an deene jeeuweiligen Domänen vun der Gesellschaft kucken, wou mer d'Lëtzeburgergesch méi staark kënnen ënnerstëtzen a fërderen.

An duerfir huet dat Gesetz hei esou eng grouss Bedeitung, well mat dësem Gesetz schafe mer a gi mer eis d'Struktur a gi mer eis och d'Moyenen, fir genau déi dote Politik kënnen ëmzesetzen. Ouni Struktur an ouni Moyene wäert all gutt Propos, all gutt Iwwerleeung eigentlech net kënnen zum Zil féieren! Duerfir ass dat heiten eng extrem wichteg Viraussetzung. An duerfir sinn ech awer frou, datt mer finalement hei mat breeder Majoritéit dat Gesetz do kënnen stëmmen.

Mir hunn an deem TNS-ILReS-Sondage jo och gefrot, wat se vun der aktueller Politik halen, fir d'Lëtzeburger Sprooch ze fërderen. Déi Proposen, déi mer hei am Gesetz elo hunn, déi Strukturen ze schafen, wéi awer och eenzel Mesuren, fannen dräi vu véier Leit am Land, Lëtzeburger an eigentlech am quasi selwechte Mooss och Netlëtzeburger, déi richteg Richtung, déi mer do aschloen. Ech denken, och dat ass da mat där méi breeder Zoustëmmung awer hei nach eng Kéier dokumentéiert.

Et ass gesot ginn, mir géifen eis hei op Strukturen a Fonctiounen limitéieren. Jo, mir ginn eis eng Methodologie. Mir ginn eis en Instrument. Mir definéiere Prozesser, wéi mer an Zukunft iwwer laang Zäit d'Lëtzeburger Sprooch wëllen an der Gesellschaft verankeren; ech muss net soen „um Liewen erhalten“, well se ass lieweg, méi lieweg wéi jee, mä garantéieren, datt dat an Zukunft och esou wäert weidergoen.

An all déi eenzel Mesuren, déi mer an deem éischten Entworf vum Aktiounsplang hunn, déi och de Mëtten zum Deel an der Diskussioun hei ugeschnidde goufen, déi mer héieren hunn, de Guy Arendt an ech, an deene Sproocheronnen, wou mer bei de Leit am Land ënnerwee waren, déi mer och op Sproocheronn.lu opgeschnaapt hunn, an de Leit d'Geleeënheet ginn hunn ze soen, wou si da mengen, datt nach méi kéint fir d'Fërderung vun der Lëtzeburger Sprooch gemaach ginn, ech denken, datt dat alles ganz gutt Propose sinn an datt mer déi och allegueren eescht sollen huelen an och all Energie drusetzen, fir déi ëmzesetzen, mä déi musse mer jo awer wierklech net an e Gesetz faassen.

Dat géif jo wierklech kee Sënn maachen, déi allegueren eent zu eent hei an e Gesetz ze schreiwen. An ech denken, datt jiddwer Deputéierten, dee sech mam Gesetzgebungsprozess awer e bësse beschäftigt huet, och misst agesinn, datt déi Mesuren net hir Plaz an esou engem Gesetzestext hunn, mä datt et hei ëm déi grouss Linn, ëm d'Moyenen an ëm d'Strukturen an ëm e Prozess fir déi nächst op d'mannst 20 Joer wäert goen.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech soen lech villmoos Merci fir déi zum Deel interessante Debatt, déi sachlech Debatt. Et ass net ëmmer ganz kloer, datt dat awer esou sachlech an argumentativ kann ausgetosch ginn, wéi dat de Mëtteg hei de Fall war. An duerfir wollt ech all deenen, déi dozou bäigedroen hunn, e ganz, ganz grouse Merci soen.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och. D'Madamm Martine Hansen huet d'Wuert.

► **Mme Martine Hansen (CSV).** - Parole après ministre, geet dat?

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Jo.

► **Mme Martine Hansen (CSV).** - Ma fir d'Éischt wëll ech Merci soen. Mir sinn averstanen, wann déi dräi Joer op fënnf Joer eropgesat gi fir d'Evaluatioun. Do soen ech Merci, datt den Här Minister do averstanen ass mat eiser Motioun.

An dann, zweetens, hunn ech awer nach eng Fro zum Aktiounsplang, well u sech ass de Begrëff mer elo nach manner kloer wéi virdrun. De Minister sot näamlech elo virun e puer Minuten, datt och elo schonns misste Moosnamen an deenen haitegen Aktiounsplang derbäigesat ginn. Ech krut awer u sech gesot, datt de Strategiepabeier net den Aktiounsplang wär, mä datt den Aktiounsplang misst vum Kommissär ausgeschafft ginn.

Wann de Minister elo vum haitegen Aktiounsplang schwätzt, da wär et u sech awer trotzdem fir mech wichteg ze wëssen: Wat ass dat elo konkret? Oder ass et awer de Strategiepabeier, an dann hat ech puermol falsch Erklärunge kritt?

Merci.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Här Minister, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Claude Meisch, Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse.** - Jo, Här President. Ech denken, mer schwätze jo alle-

guerten déiselwecht Sprooch hei. An da misste mer se jo och verstoen. Da misste mer eis géigesäitig och gutt nolauschteren an da wäerte mer dat dote scho getässelt kréien a schonn den Ënnerscheid kënnen maachen.

D'Regierung huet gekuckt, an engem éischten Entworf vun engem Aktiounsplang all déi Mesuren emol opzegräfen - dat ass zum Deel kritiséiert ginn, mä dat war esou gewollt -, déi schonn an deenen ënnerschiddlechste Ministèreen a Verwaltungen um Lafe sinn, fir dat emol alles eng Kéier beieneenzekréien.

Dir hutt gesot, d'Halschent wäeren der, déi schonn um Lafe gewiescht wäeren. Déi aner Halschent wäeren der, wou d'Volontéit vun der Regierung hannendrustoung, vun dëser Regierung momentan, fir elo eppes ze maachen. Do si mer op 40 eenzel Mesurë komm. A wann ech déi nach eng Kéier kucken, da steet bei deene 40 eenzelne Mesuren zum Beispill d'Schafe vun engem Zentrum fir d'Lëtzeburger Sprooch, d'Schafe vum Posten a vun der Fonctioun vun engem Kommissär. An an deem Kontext ass och gesot ginn, datt mer en Instrument brauche vun engem 20-Joresplang.

Ech denken, datt mer et elo absolutt onkomplizéiert sollte maachen. Deen éischten Entworf, deem d'Regierung virun annerhallwem Joer presentéiert huet vun deem Aktiounsplang, dat soll jo eppes sinn, wat leeft. An dat soll een elo, wann de Kommissär en place ass, deem mat op de Wee ginn. An e soll elo natierlech och scho kucken, wéi wäit mer domat komm sinn, a mat senger Koordinatioun ufänken. E soll awer gläichzäitig och nach eng Kéier, opbauend op deem, wat virläit, kucken: Wat gëtt et vläicht vu weidere Mesuren?, well souwuel innerhalb vun de Ministère wéi vun de Verwaltungen ass weider geduecht ginn.

An ech denken, wann d'Lëtzeburger Sprooch och an enger nächster Wahlcampagne wäert en Thema sinn - dat ass jo net ganz auszuschléissen -, da wäert eng nächst Regierung, en nächst Parlament och vläicht nach Iddien hunn. A mir hu bei Sproocheronnen an eise Reunione quesch uechtert d'Land nei Iddie kënnen opfaassen, wou ech et absolutt wäertvoll fannen, fir dat, wat scho virläit a gemaach gëtt, ze ergänzen, gradesou op Sproocheronn.lu.

An da wäert een opbauend op deene 40 Proposen do kucken, datt deen Aktiounsplang, ausgeriicht op eng Ëmsetzung vu bis zu 20 Joer, da komplettéiert gëtt.

Dat war elo a lëtzebuergesche Wieder, mengen ech, ganz einfach ausgedréckt an eigentlech och fir jiddweree verständlech.

► **Mme Martine Hansen (CSV).** - Ech wëll just soen, datt ech ëmmer erkläert kritt hunn, datt de Strategiepabeier eppes ganz aneres wär wéi den Aktiounsplang. Dat war och an einfache Wieder.

Merci.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Soul Da géif ech an einfache Wieder mengen, dass mer elo prett wäeren, fir iwwert de Projet de loi 7231 ofzestëmmen.

(Hilarité)

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7231 et dispense du second vote constitutionnel

An d'Ofstëmmung fänkt elo un. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen. An dann déi Stëmmen, déi ee fir en anere gëtt.

(Hilarité)

An d'Ofstëmmung ass elo eriwuer: Eestëmmegkeet!

Le projet de loi 7231 est adopté à l'unanimité des 60 votants.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Mme Martine Mergen, M. Paul-Henri Meyers, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz (par Mme Nancy Arendt), Serge Wilmes, Claude Wiseler, Michel Wolter (par M. Jean-Marie Halsdorf) et Laurent Zeimet;

MM. Marc Angel (par M. Alex Bodry), Frank Arndt, Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Alex Bodry, Mmes Taina Bofferding, Tess Burton, M. Yves Cruchten (par Mme Claudia Dall'Agnol), Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen et Mme Cécile Hemmen;

MM. André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Eugène Berger, Frank Colabianchi, Lex Delles, Mme Joëlle Elvinger, MM. Gusty

Graas, Max Hahn, Alexander Krieps (par M. Gusty Graas), Claude Lamberty, Edy Mertens et Mme Lydie Polfer;

MM. Gérard Anzia (par Mme Josée Lorsché), Henri Kox, Mmes Josée Lorsché, Viviane Loschetter, Sam Tanson et M. Roberto Traversini (par Mme Viviane Loschetter);

MM. Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser);

MM. Marc Baum et David Wagner (par M. Marc Baum).

Ass d'Chamber bereet, d'Dispens vum zweete Vott ze ginn?

(Assentiment)

Merci. Dann ass dat esou decidéiert.

Motion 1

An dann hu mer nach d'Motioun. Ech hu verstanen, wéi wann déi Motioun fir d'Regierung

no deenen Ännerungen, woumat och den Auteur d'accord ass - averstanen ass -,...

(Hilarité)

...unzehuelen ass.

Motion 1 modifiée

La Chambre des Députés,

- considérant que le projet de loi sous référence prévoit la mise en place d'un plan d'action sur la langue luxembourgeoise qui porte sur une période de vingt ans;

- sachant que le projet de loi prévoit l'institution d'un commissaire à la langue luxembourgeoise ainsi que la création d'un Centre pour le luxembourgeois, ayant tous les deux comme mission de contribuer à la mise en œuvre de la politique de la langue luxembourgeoise;

- notant que la Chambre des Fonctionnaires et Employés publics regrette dans son avis en date du 17.05.2018 que la répartition des attributions

entre les institutions susmentionnées n'est pas toujours évidente et qu'elle se demande s'il ne serait pas judicieux de regrouper toutes les attributions et missions liées à la promotion de la langue luxembourgeoise sous l'égide d'une seule autorité ou administration;

- constatant encore que la Chambre de Commerce dans son avis en date du 27.02.2018 s'interroge sur le fait de savoir si les missions du commissaire à la langue luxembourgeoise ne pourraient pas être confiées au directeur du Centre pour le luxembourgeois,

invite le Gouvernement,

- à procéder à une évaluation de l'instrument du plan d'action, cinq ans après la mise en vigueur de la loi y relative,

- à procéder à une évaluation du fonctionnement des structures créées,

- à présenter, le cas échéant, des propositions d'adaptation.

(s.) Martine Hansen, Sylvie Andrich-Duval, Françoise Hetto-Gaasch, Martine Mergen, Serge Wilmes, Laurent Zeimet.

Ass d'Chamber därselwechter Meenung?

(Assentiment)

Vote sur la motion 1 modifiée

Da géif ech lech ëm en Handzeeche bieden, wien dermat d'accord ass.

Géigeprouf: Wien ass net dermat d'accord?

Wien enthält sech?

Also hu mer och do Eestëmmegkeet. Dann ass d'Motioun ugehall.

Mir sinn um Enn vun eisen Aarbechten ukomm. Ech soen lech Merci a ginn lech Rendez-vous muer de Mëtten um zwou Auer.

(Fin de la séance publique à 18.07 heures)

Sommaire des séances publiques n°s42, 43 et 44

42° séance

Ouverture de la séance publique

p. 576

6996 - Projet de loi instituant le juge aux affaires familiales, portant réforme du divorce et de l'autorité parentale et portant modification:

- 1. du Nouveau Code de procédure civile;
- 2. du Code civil;
- 3. du Code pénal;
- 4. du Code de la sécurité sociale;
- 5. du Code du travail;
- 6. de la loi modifiée du 11 novembre 1970 sur les cessions et saisies des rémunérations de travail ainsi que les pensions et rentes;
- 7. de la loi modifiée du 7 mars 1980 sur l'organisation judiciaire;
- 8. de la loi modifiée du 10 août 1992 relative à la protection de la jeunesse;
- 9. de la loi modifiée du 27 juillet 1997 sur le contrat d'assurance;
- 10. de la loi modifiée du 9 juillet 2004 relative aux effets légaux de certains partenariats;
- 11. de la loi du 27 juin 2017 arrêtant un programme pluriannuel de recrutement dans la magistrature et portant modification de la loi modifiée du 7 mars 1980 sur l'organisation judiciaire p. 576-588

6921 - Projet de loi adaptant la procédure pénale aux besoins liés à la menace terroriste et portant modification

- 1) du Code de procédure pénale,
 - 2) de la loi modifiée du 30 mai 2005 concernant la protection de la vie privée dans le secteur des communications électroniques,
 - 3) de la loi du 27 février 2011 sur les réseaux et les services de communications électroniques p. 588-592
- 7205 - Projet de loi concernant certaines modalités d'application et les sanctions du règlement (UE) n°1143/2014 du Parlement européen et du Conseil du 22 octobre 2014 relatif à la prévention et à la gestion de l'introduction et de la propagation des espèces exotiques envahissantes p. 592-593

7219 - Projet de loi

- 1° concernant certaines modalités d'application et les sanctions du règlement (CE) 338/97 du Conseil du 9 décembre 1996 relatif à la protection des espèces de faune et de flore sauvages par le contrôle de leur commerce;
- 2° abrogeant les articles 2 à 12 de la loi modifiée du 19 février 1975 portant approbation de la Convention sur le commerce international des espèces de faune et de flore sauvages menacées d'extinction, signée à Washington, le 3 mars 1973 p. 593-594

6984 - Projet de loi sur l'attribution de contrats de concession et portant modification:

- 1. du Code pénal;
 - 2. du Code du travail; et
 - 3. de la loi modifiée du 10 novembre 2010 instituant les recours en matière de marchés publics p. 594-595
- 7211 - Projet de loi relatif à la rénovation et extension du Lycée classique de Diekirch - annexe Mersch p. 595

43° séance

Ouverture de la séance publique

p. 596

Communications

p. 596

Changement de composition d'une commission parlementaire

p. 596-597

Ordre du jour

p. 597

Dépôt d'une résolution par M. Alex Bodry

p. 597

Ordre du jour (suite)

p. 597

Résolution de M. Alex Bodry relative à la décision de ne pas siéger en session ordinaire le 9 octobre 2018 à 14.30 heures

p. 597

7181 - Projet de loi portant création de Centres de compétences en psycho-pédagogie spécialisée en faveur de l'inclusion scolaire et modification de

1° la loi modifiée du 6 février 2009 portant organisation de l'enseignement fondamental;

2° la loi modifiée du 15 juillet 2011 visant l'accès aux qualifications scolaires et professionnelles des élèves à besoins éducatifs particuliers p. 597-604

7203 - Projet de loi complétant le Nouveau Code de procédure civile en vue de l'introduction d'un titre VIIbis relatif à la conversion de l'ordonnance européenne de saisie conservatoire des comptes bancaires émise sur base du règlement (UE) n°655/2014 en saisie exécutoire des comptes bancaires p. 604-605

Ordre du jour (suite)

p. 605

7252A - Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 7 novembre 1996 portant organisation des juridictions de l'ordre administratif

p. 605

Ordre du jour (suite)

p. 605

7256 - Projet de loi portant modification de la loi du 8 mars 2017 sur la nationalité luxembourgeoise

p. 605-606

44° séance

Ouverture de la séance publique

p. 607

7260 - Projet de loi portant approbation de l'Accord de partenariat global et renforcé entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique et leurs États membres, d'une part, et la République d'Arménie, d'autre part, fait à Bruxelles, le 24 novembre 2017 p. 607-608

7252A - Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 7 novembre 1996 portant organisation des juridictions de l'ordre administratif (suite) p. 608-609

7256 - Projet de loi portant modification de la loi du 8 mars 2017 sur la nationalité luxembourgeoise (suite) p. 609

7261 - Projet de loi portant approbation de l'Accord-cadre entre l'Union européenne et ses États membres, d'une part, et l'Australie, d'autre part, fait à Manille, le 7 août 2017 p. 609-610

7173 - Projet de loi autorisant le Gouvernement à subventionner un onzième programme quinquennal d'équipement sportif p. 610-615

7231 - Projet de loi relative à la promotion de la langue luxembourgeoise et portant modification

1° de la loi modifiée du 25 juin 2004 portant réorganisation des instituts culturels de l'État;

2° de la loi modifiée du 9 décembre 2005 déterminant les conditions et modalités de nomination de certains fonctionnaires occupant des fonctions dirigeantes dans les administrations et services de l'État;

3° de la loi modifiée du 25 mars 2015 fixant le régime des traitements et les conditions et modalités d'avancement des fonctionnaires de l'État;

4° de la loi du 15 décembre 2017 concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2018 p. 615-622